

הזרזות

בינו שנות דור ודור • הגליון השבועי של התורה

דבר ה' ברמה

במלאות השבעה לסילוקו של הגאון האדיר רבי אליקים שלינגר זצוק"ל ראש הישיבה הרמה | ההשקפה הטוהרה על המצב הנורא בארה"ק | זכרונות הוד השופכים אור על שנות יובל ומחצה ועובדות מכלי ראשון שגילה ראש הישיבה זצוק"ל ל"העדה" | דבריו הן הן זכרונו: שיחת הקודש שהעניק לדורות

קרובין משה

רבה של יפו הגה"צ ר' משה זאב פרידמן זצ"ל | פרק שני במגילה המרתקת על קורות הימים בעיירות של פעם ועל ימי הזעם | טעם זקנים

חומות יהושע

הגה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע ומלחמתו הגדולה נגד רשעי ישראל | דע מה שתשיב: מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובותינו?!... | וגם סיפורי הוד מהיכל קדשו | כ"ג שבט תרנ"ד

דבר השעה | המשפיע מסכם את ימי השובבי"ם | בעת נעילת שער

מלאכת מחשבת: למה רגשו 'הנציגים המסורים'? | בין מזעיקים למזיקים...

משולחן הכשרות: בשדה הקטניות | ומה לגבי תבלינים? | זהירות מחרקים

בין מזיקים למזעיקים

רעשנית, על העוול הגדול שנעשה לבן ישיבה על לא עוול בכפו. אבל לא, אל תמהרו לשמוח. לא מדובר על כך שבחור פלוני נעצר, גם לא על זה שנעצר יומיים לפניו, ואף לא זה שנעצר לילה לאחריו. ממש לא. הרי בלאו הכי מדובר ב'פריפריה', (שם מכובס אגב, לבני עדות המזרח, למי שטרם הבין זאת), וב'מקרי מעצר בודדים' שהציבור ממילא נאלץ היה להתמודד עם כך.

מה שכן הטרידה את שנתם הנוחה, והכריחה את הח"כ הקשיש המהולל לצאת בהודעת קצף, הינו העוול הנורא בכך שברוב רשעות ואכזריות נשללה מהבחור האפשרות להניח תפילין למשך יום אחד, רחמנא לשיזבן. ומכיון שמבחינת העסקנים ה'מסורים' נחצה בכך 'קו אדום בוחק', הרי שאין מנוס בידם אלא מלצאת שוב בהודעות מחאה וכתרות רעשניות – המכוונות כלפי ה'רשות השופטת' כמובן. חלילה לא כלפי עמיתיהם מה'מחוקקת'.

...

יש לציין, כי הדבר ברור ואין חולק על כך כי מדובר בעובדה מחפירה הראויה לכל גינוי ופעולת מחאה באשר היא, בפרט לאור העובדה כי גדלה רשעותם יותר מאשר הגרועים שבאומות המאפשרים לכל עוצר שהוא לקיים את צרכי דתו המינימליים, ובודאי שיש להרעיש עולם ומלואו על נבלה כזאת שנעשתה בישראל.

אלא שלא ברור כיצד לפתע בנוגע הנחת תפילין נשתנו סדרי עולם, וכי הפעם דוקא יש להרעיש על כך, מבלי לקחת בחשבון את ההוראה הברורה כי כל פעולת מחאה 'מזיקה' והורסת את פעולות ההצלה הרבים... והלא אם על עצם מעצרים של בני ישיבות, על 'עוונם' היחיד בכך שאינם מוסרים עצמם לשמד ר"ל, ניתן לעבוד בשתיקה לסדר היום, בהבטחה גלויה כי הכל בסדר ואין מה לדאוג... ואם אפילו ניתן להסכים לכתחילה לחוק שמד הכולל מכסות ויעדים של חמישים אחוז חלילה וחס, מה נשתנה לפתע בנוגע מצות תפילין?!

אתמהה.

אולי באמת הגיע הזמן שהציבור יבין זאת, הרי סוף סוף אין זה דבר של מה בכך. הרי בכל זאת בנוגע למצוה יקרה וחשובה זו יש צורך לזכות אף את הרחוקים ביותר, כך שמן הסתם בתקופה הקרובה יוכלו ה'שלוחים' הותיקים לנוח במעט, לאור המוני בני הישיבות שיתנדבו לפעילות חשובה וקריטית זו בין כתלי בתי הכלא...

אולי לאור זאת ניתן להבין את הדרמה המתחוללת בקרב 'העסקנים המסורים' בכך שנשללה זכות זו מאחד האסירים, שלכאורה אינו גרוע יותר מתושבי צפון תל אביב למענם יש למסור נפש לזכותם במצות תפילין היקרה.

רק לסיום, נבקש לציין נקודה שולית עבור 'העסקנים המסורים העסוקים יומם וליל ומדידים שינה מעיניהם' בכדי לאשר ולהעביר במהירות האפשרית והביסמוטי"ת את חוק שמד היעדים המהולל, כי ככל הידוע לנו הרי שגם במסגרות הצבא ה'חרדיות' קורה לעיתים קרובות כי נשללת מהחיללים את הזכות להניח תפילין – כך שיתכן והפיתרון שבידיהם לוקה בבעיה עקרונית, אז בבקשה יואילו נא לחשב מסלול מחדש. בהצלחה!...

אם חשבנו עד לא מזמן כי הקמת דוכני הנחת תפילין בצמתי הדרכים ומרכזי הקניונים ההומים הינה נחלתם של בני חוג מסוים, הרי שנאלצים אנו לגלות כי טעינו בגדול, וכי זכו אלו כי נפוצו מעיינותיהם חוצה, עד כי גדולי מתנגדי אותו חוג החליטו לאמץ, לפחות באופן חלקי, את שיטתם זו. נקדים, כי זה הוא אינו נושא הענין של טורנו, וכלל אין בכוננתם הדברים לדון שוב בסוגיית ה'זיכוי הרבים' המפורסם, המתקיים תוך כדי שליחת נערים ואברכים צעירים כאחד למחוזות בהם הנוף הנשקף לעין לא ממש הולם את לבושם של המתנדבים הרבים, וזאת בלשון המעטה. כבר דשו בו רבים, ואין כאן המקום והזמן.

מה שכן מעורר השתאות במקצת, הינה העובדה כי אף גדולי מתנגדיהם הנחרצים, כאלו שהגדירו את אותם הנזכרים בהגדרות ההלכתיות המחמירות ביותר דוגמת 'ינים יין נסך' וכהנה על זה הדרך, מוצאים הם עצמם לפתע צועדים בעקבותיהם מבלי למצמץ.

אמנם אין בכך חידוש משמעותי מדי, ומשום שציבור זה הטיב להוכיח רבות כי אין לו עם מנהיגיו יותר מדי, לבד כמובן מאשר לנופף בשמם ובהוראותיהם כל אימת שהדבר נוח ומתאים לדידם. וכבר התרגלנו בעשורים האחרונים במסגרת 'העידן החרדי החדש' כי גדולי רבני השלוחים מתקבלים בסבר פנים יפות בכל בתי מרנן ורבנן... אלא שעדיין מכאן ועד לאמץ את שיטותיהם, דומה היה כי הדרך רחוקה.

מסתבר שטעינו. לדאבון לב התרגלנו במקצת לעובדה המחפירה כי הזבלון המפלגתי המופץ בימי שלישי, אינו טורח לציין אף מילה בנוגע עשרות מקרי מעצר בני ישיבות, שלא לדבר על המוני נסיונות המעצר שבחסד ד' עלו בתווה, וזאת חרף הבטחתם בתחילת המערכה כי 'נילחם בכל הכח ובכל הנשמה למען כל יחיד ויחיד' – הבטחת סרק שהופיעה תחת כותרת אדומה בוקת עם הכיתוב "מלחמה", עד שהיה מי שסבר כי בכלל מדובר בטעות בעריכה, והועתק בשוגג כותרת חדשות המלחמה בעזה, לעמוד הטור ה'פוליטי'.

ולא שיש לבוא בטענות על כך, הרי בלאו הכי כלל המפגינים הם לידים בכלל 'מזיקים', שבמו ידיהם הינם הורסים ומקלקלים את "פעולות ההצלה הרבים הנעשים בשקט ובהחבא על ידי העסקנים המסורים", כמובן שבהחבא, ומשום שמלבד זאת אין מי שיכול להצביע ולו על פעולת הצלה אחת ויחידה שנעשתה מכיוונם, מלבד כמובן עשרות שעות דיונים 'ארוכים ומורכבים' ב'ועדת חוץ וביטחון' המהוללת, בנסיון קלוקל להמשיך ולרצות את השותפים הקואליציוניים הטובים מאי פעם...

העובדה כי מחאות הרבים בעת המעצרים הוכיחו את עצמם פעם אחר פעם כמצילות ויעילות, ובמקרים רבים אף מברירות באופן מידי את כוחות הטומאה, אינה מפריעה להם כלל. כמו כן גם עדותם של רשויות האכיפה עצמם כי אינם יכולים להתמודד עם הציבור שיודע להזעיק כוחות בזמן אמת ולטרפד כל נסיון מעצר, גם כן אינו מעלה ולא מורידה. מבחינתם "המזעיקים" אינם יותר מאשר 'מזיקים'.

אלא שהפעם לשם שינוי חצו הרשעים את הקו האדום, וזהו. העיתון המפלגתי נאלץ לשבור שתיקה, ולדאבנו הוכרח שוב לצאת בכותרת

הרי בלאו הכי כלל המפגינים הם לידים בכלל 'מזיקים', שבמו ידיהם הינם הורסים ומקלקלים את "פעולות ההצלה הרבים הנעשים בשקט ובהחבא על ידי העסקנים המסורים"...

פתח לנו שער בעת נעילת שער

זכו לדלג על כל הבלי העולם הזה ומהמורות היצר המנסה להפיל את האדם מעבודת שמירת העינים.

לאחרונה קראתי שני סיפורים בני זמננו, על סגולת שמירת עינים. סיפר מלמד בת"ת שהיה לו תלמיד שלא הבין כלום בלימוד. והנה כשהתחילו מסכת חדשה, ראה המלמד שהתלמיד דגן מתחיל ללמוד בשקידה. לפליאת המלמד סיפר הילד: העובדא שפתחה את לבי החלה לפני תקופה כשהמלמד סיפר בכיתה את הסיפור של רבי מתיא בן חרש, התעוררתי מהסיפור, ומכיון שיש מול ביתי בית חינוך לבנות, וכל יום התחנה ליד הבית עמוסה בבנות, התחלתי לשמור על עיני – ובאותה עת רצון התפללתי שיפתח לבי בתורה, וזה מה שאכן קרה.

והסיפור השני באחד ששהה עם קרובו ששכב במצב קשה בביה"ח באזור חילוני, עד שהרופאים התייאשו כבר ה"י. רק אמרו לו שיש תרופה נסיונית אבל זה אזל בביה"ח זה, ואם ברצונו להציל את החולה שיסע במיוחד להביא את התרופה מביה"ח אחר הנמצא בת"א.

מה לא עושים בשביל החולה? יצא היהודי, ובדרך החליט לשמור את עיניו מכל משמר מכל הפריצות ותמונות שחץ. בעודו בדרך, הוא מקבל טלפון שלא צריך כבר להביא את התרופה, הרופאים מעדכנים שיש שיפור וכבר לא צריך להשתמש עם התרופה.

אך גם כשמספרים סיפורים על עובדי ה' ויהודים שעמדו בניסיונות, צריך להיזהר שלא ליפול לחלישות הדעת, ש'אכן הם היו צדיקים ויכלו לדלג על הבלי העולם, אבל אני?... סיפורי צדיקים צריכים לעורר אותנו מהשינה, להתעורר שגם אנו יכולים לזכות לכל זה, ואין הדבר תלוי אלא ברצון ותפילה, לצאת משאננות היאוש ולהתחיל להתפלל על כל זה, ואז נזכה לכל המדרגות הנשגבות, עין לא ראתה.

ואף כי הצדיקים המופלגים זכו בזה למדרגת השלימות, אבל גם כל אחד יכול להיכלל בזה, בכח נקודה של כל שמירה וכל התגברות. וכבר הבאנו דברי האר"י הק' זי"ע לתלמידו מהרח"ו זי"ע שאם היה יודע מעלת שמירת העינים היה פורח באוויר מרוב שמחה!

ומובא בתנא דבי אליהו, שלוש הקב"ה מתפאר בהם בכל יום, ואחד מהם הוא 'רוק הדר בעיר ואינו חוטא' – ובדור זה שאנו נמצאים, אין ספק שהקב"ה מתפאר עם כל אחד ואחד מאתנו על כל התגברות ורצון להיכלל בשמירת הברית.

ובפרט בקדושת המחשבה, ששם לימדנו הצדיקים דרך סלולה שבהם אפשר להתגבר נגד המחשבות, והוא שאין שתי מחשבות בבת אחת, ולכן בקלות אפשר לתפוס ולהטות את המחשבה לדרך הישר, ואם מגיע מחשבה זרה לא להלחם איתה ולנענע הראש שרק מגביר את הניסיון, רק לברוח מיד למחשבה טובה, אפי' בעיני העולם, להעסיק את מוחו כמה מרצפות יש בחדר וכדו', לא משנה מה, העיקר לברוח משם. ואם המחשבות חוזרים שוב פעם, בורחים שוב פעם – עד שנפטרים מהם. ובזה עצמו מתקנים את העבר, וגורמים נחת רוח למעלה שאין לתאר.

לפעמים אדם חושב 'למה מגיעים אלי כאלו מחשבות'. אך האמת היא מה שגילו הצדיקים, שהש"י שולח בכוונה תחילה את המחשבות, וכביכול נהנה שהאדם מתגבר ונלחם עם המחשבות, ואין לפניו תענוג גדול למעלה מזה כשהאדם מתגבר ושומר על מחשבתו, וזה מזכך את הגוף והנשמה.

וכשמדברים בעיני קדושה, אי אפשר לא להזכיר לעצמנו שוב פעם את גזירת הרכבת בירושלים עיה"ק, עליה כבר הקיזו דם תקופות ארוכות, אך הגזירה עדיין לא בטלה ועדיין צריכים להתחדש לחום ולהתפלל לביטולה הקרוב, בביטול כל הטומאה מכל העולם, בפרט מירושלים עיה"ק שתישאר בקדושתה וטהרתה. ואת רוח הטומאה יעביר מן הארץ במהרה בימינו אמן.

מצויים אנו בסיומה של התקופה הנעלית והמרוממת, ימי השובבי"ם, שש השבועות שהעניק לנו הבורא ברוב רחמיו וחסדיו, להיזכר ולהיטהר מכל חלאת זוהמת העולם הזה ולזכות לנועם מתיקות קרבתו ית', טעם חיות וערבות בעבודת הבורא.

שבת זו בה אנו חותמים את ימי השובבי"ם גדולה מעלתה ביותר, אפשר לזכות בה לכל הקדושות של השובבי"ם, שכן הכל הולך אחר החיתום, ממנו ניקח לכל השנה כולה להתחזק בעבודת הבורא, בקדושה, טהרה, ודבקות בו יתברך.

כשיגשיש לעבודת הקודש, החובה וההכרח להקדים ולהבהיר שאין הכוונה שכל אחד יפרוש ביום אחד מכל העולם הזה בדבקות ופרישות מכל וכל, ולא ידמה שאם לא, אין חשובה עבודתו. ההפך הוא הנכון, כל מה שמדברים הוא לעורר את הלב ברצונות וכיסופין, להתפלל ולהשתוקק למה שאפשר לזכות בזה העולם, להיטהר באמת ולמאוס מכל תענוגי עולם, ולזכות עוד בזה העולם לחיים טובים דבקים בו יתברך. ובד בבד להתגבר לחטוף עוד נקודות טובות, עוד התגברות אחת, עוד עצמית עינים, עוד היסח דעת המחשבה. זוהי המלחמה ורק באופן זה אפשר לזכות למה שצריך, להיטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה.

עבודת האדם בעולם שהיא קדושה וטהרה, היא העיקרית בכל עבודת הבורא. בזה עיקר הזיכרון, ורק על ידה אפשר לזכות למה שצריך לזכות. בענין זה ראיתי מובא בשם מרן החת"ס על הפסוק 'בנערינו ובזקננו נלך' שלכאורה היה למשה להקדים את הזקנים לפני הנערים? אומר החת"ס דבר נורא – שהנערים שיש להם ניסיונות בקדושה ומתגברים, הם חשובים יותר מהזקנים. לכן הקדים את הנערים לפני הזקנים.

וכאמור, המלחמה והדרך היא רק בהתחזקות בתפילה ורצונות, והתגברות של עוד נקודות טובות ועוד נקודות טובות. וכפי שאמרו צדיקים ששוים כל החיים רק בשביל התגברות על ראייה אחת, על הרהור אחד פחות. עוד התגברות, עוד התחזקות – זוהי דרך המלחמה.

אם מתחזקים ללחום תמיד, אז כוספים ומשתוקקים לתכלית המדרגה, לפרוש ולהיטהר לגמרי. לא כן אם רוצים לזכות 'מיד ועכשיו' לכל הקדושות, ולא מוכנים לשמוח בכל התגברות קטנה, מתייאשים עד מהרה ומחליטים ש'הדור חלש'... ומוותרים מלכתחילה מלזכות לקדושת ישראל. וכמה כואב עד מאוד כשמחזקים מראש ביאוש מוחלט את עיקרי היהדות בקדושתן וטהרתן של ישראל, להתקדש ולהיטהר מכל תאוות העולם הזה. הרצון צריך להיות להגיע להכי גבוה, לשאוף ולהשתוקק לתכלית המדרגה, אך בד בבד שלא ליפול מהמדרגה הכי נמוכה, להתגבר ולשמוח בכל נקודה קטנה ככל שיהיה. להרה"ק רבי נתן מברסלב היה עליית גג לעבודת ה', ועל החלון היה ווילון. לשאלת אחד על שהווילון סגור תמיד, התבטא "אין בליק וינציגער אויף דער וועלט" – ראייה אחת פחות על העולם הזה, עוד ראייה פחות בעולם, עוד התגברות, זו המלחמה וזה הניצחון.

כך גם בשמירת עינים. לפעמים כשמדברים על זה, זה נשמע כמו לפרוח באוויר, אך לא כן הוא; כל אחד מאיתנו שמתעסק בעיני העולם, יכול גם הוא לזכות לשמור את עיניו. מו"ז החסיד רבי שמואל שפירא שידוע ביותר בשמירת עיניו, לא הסתגר בביתו כל החיים. הוא היה נוסע תקופות למירון ושאר מקומות, וזה היה באותן ימים שהיה צריך לנסוע ל'תחנה המרכזית' שעל אף שלא היה מלוכלך כמו היום לצערנו, אבל כבר היה גם כן מלא בניסיונות, ומשם לתל אביב וכו', נסיעות ארוכות שבהם היה מתגבר לשמור את עיניו, שקידשו שם שמים, עד שהיו מהנהגים שכיבדוהו עד למאוד, ואחד מהם אף היה מעלהו עד למעלה בהר מירון, ולתמיחה הנוסעים היה אומר "זה הרב שלי! אם אתם לא רוצים, סעו עם נהג אחר"... ועוד הרבה עובדי ה' שהיו כאן בעולם, יצאו ובאו, אך התגברו לחטוף שמירת עינים בשמחה וחדוה, וכך

A portrait of Rabbi Shlomo Zalman Aurbach, an elderly man with a long white beard, wearing a black hat and coat, sitting with his hands clasped. The portrait is framed by an ornate, golden, Art Nouveau-style border. The background is a dark, textured surface.

דבר ד' ברמה

שבעה לסילוקו של זקן מנחילי מורשה ולוחמי טהרתה כיובל ומחצה, הגאון האדיר רבי אליקים שלזינגר זצוק"ל ראש הישיבה הרמה | דבריו הן הן זכרונו: שיחת הקודש שהעניק ל'דורות' תרתי משמע - לחג הסוכות תשע"ח

דעת התורה בדרך ההשקפה הטהורה על המצב הנורא בארה"ק | כתלמיד נאמן למרן הגאב"ד הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל - גילה ראש הישיבה ל"העדה" עובדות מכלי ראשון שחשפנו לראשונה חכרונות השופכים אור על יובל ומחצה שנות היהדות החרדית | במעון קדשו: "הישיבה הרמה"

ערך: ז. פאר

ברטט קודש ורגשי כבוד התורה זוכים אנו לאחוז בשיפולי גלימתו של אחד מגדולי דורינו, זקן ראשי הישיבות, לוחם מלחמות ה' ברמה, הגאון הגדול המפורסם רבי אליקים שליזינגר שליט"א (זצוק"ל) ראש הישיבה הרמה בלאנדאן, אשר זה מעל שנות יובל כבר יצא שמו וטבעו כאחד מגדולי מעתיקי השמועה ומנחילי מורשה וההשקפה הבהירה בדעת תורה הברורה.

משנה זכות נפלה בחלקנו השתא בין כסא לעשור בשליחות של מצוה בעיר הבירה לאנדאן, להתקבל במאור פנים בהיכלו כבוד של ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל), להסתפח בנחלת ה' ולבקר בהיכל ישיבתו הרמתה. "לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", זוהי הרגשת ההוד של כל הנכנס להיכל הישיבה הרמה, לחסות בצלו ולהתחמם לאורו של ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל), שכן רואים כאן ומרגישים ישיבה רמה מה היא כמו לפני יובלות שנים ללא שינויים וללא תמורות ותהפוכות הזמנים, כאן שומעים את קולה הצלול של השקפת התורה והיראה כמימים ימימה. ראש הישיבה הגאון הגדול הישיש אשר זה לו מעל יובל ומחצה שנות הרבצת תורה מחד ועמידה על משמר הקודש מאידך, היה מבאי ביתם של מנהיגי הדור הקודם ובראשם מרנן בעל החזון איש וגאב"ד בריסק

ועוד זי"ע, גם נמנה על שרידי תלמידיו ומקורביו של כ"ק מרן הגאב"ד הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע מרא דארעא קדישא, והנהו מקור ראשון ועד נאמן לרבים מתהלכות קדשו של רבינו הגדול זי"ע, כאשר אף זכה לעשות רצון צדיק ושאר קדושים עמו, בהיותו באותן שנים ציר שלוח מהם לפעול בענינים ציבוריים למען הקמת עולה של תורה ויהדות על תלה.

משמיה קא מטו לן לקראת יום ההילולא בערב סוכות הבעל"ט, לקבל ולשמוע מפי ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל), ממקור ראשון ובלתי שום אמצעי, מאשר פעל ועשה בהיכלו כבוד אומר כולו בהיכל קדשו של מרן זי"ע בשבתו לכהן פאר בעיר הקודש והמקדש.

היתה זאת לנו שעה של קורת רוח מעין עולם הבא לשאוב כל הון יקר מאוצרו הגדול, אוצר בלום מאין כמוהו של זכרונות עתיקי יומין שנמסרו לנו בבהירות לפרטי פרטים כאילו היום התרחש.

כן זכינו לשמוע עדותו האישית על דעתנו הגדולה של רבו מרן זי"ע נגד מסלפיה הנלוזים, כמו גם הביע ברמה את דעת התורה הברורה בענינים הגורליים העומדים על הפרק, יחד עם צרור עובדות אשר בדידה הוה עובדא, עוד ינוב בשיבה דשנים ורעננים עד ביאת ינון במהרה.

כמו שהיה אצל כל משיח שקר).

ועל עצם קיום המדינה אמר החזון איש – "נאר וואס, מ'וועט אויפשטיין אינדערפרי אמאל און מ'וועט זעהן די מדינה איז נישט מער דא!" (יקומו יום אחד בבוקר, ויראו שאין יותר מדינה).

פעם – לפני ששים וחמש שנה – שאלנו את מרן הבריסקער רב זי"ע, מה יהיה הסוף?

מרן זי"ע נענה בחרדת קדשו: הסוף יהיה כי "ווער ס'וויל ראטעווען זיינע קינדער, וועט מוזן שטיין מיט א ביקס ביים טיר"... (מי שירצה להציל את ילדיו, יאלץ לעמוד עם רובה בלתי!)

חשבנו שזה רק בדרך גוזמא, שאלנו אולי כוונתו בהפלגה והגזמה, נענה מרן זי"ע והדגיש בפנינו שוב: "נאר מיט א ביקס!" (רק עם רובה!...)

היכן הרגשת החרדה?!

ראש הישיבה מרום שנותיו לאויט"א (זצוק"ל) אינו מוצא מרגוע לנפשו ומזדעק מעומק לבו: "היכן ההרגשה של יהודים חרדים במצב הזה? הרי זה מצב של שמד ממש! איך ניתן להאמין למצב שראשי ישיבות נותנים יד לשלוח בחורים לשמד? מי יודע מה יהיה עד שנה מהיום.

"בכלל כבר השתנה כל הרוח בדור החדש של הציבור החרדי המפלגתי, כל כולם כבר רוצים בקיומה של המדינה הציונית, זוהי תמורה נוראה שרוב הציבור הנהנים מממשלת הזדון ותקציביה התהפכו רעיונית להיות עצם מעצמה ובשר מבשרה. וכבר איבדו בכלל את כל ההרגשים שהיו בנפשם של יהודים חרדים כל הדורות. כבר השרישו בדור העתיד שלהם את רוח ההשתעבדות למזימות רשעי ישראל בצורה נוראה.

"רק אלו המחזיקים עצמם ומתחנכים במוסדות עטה"ק שאינם כפופים לתקציבים ולשלטון הרשע, רק הם המה שארית הפליטה שיכולים עדיין להחזיק בדעת התורה הצרופה מימים ימימה נגד רעיונות הציונות וגרורותיה".

מרן החזון איש זי"ע אמר שכל מטרת הציונים והקמת המדינה שלהם היתה במטרה "ס'זאל נישט בלייבן קיין ברעקל אידישקייט", ואמר מראש שכך יהיה המהלך שלהם, "זיי וועלן זיך נעמען צו די חדרים און ישיבות". "זייער דור וועט קיינער נישט בלייבן". (לא יישאר מהם פירור של יהדות, הם יתחילו לפגוע בתלמודי התורה והישיבות. מהדור שלהם לא ישאר כלום).

מרן החזון זי"ע בעת הקמת המדינה ביטא את גודל הפחד מהתנהלות מייסדיה ומקימיה, ואמר: "מ'וועט הרגענען אין די גאסן". עוד אמר: "מי יודע אם עוד יוכלו ללכת עם טלית ביד ברחוב". עוד התבטא החזון זי"ע ואמר לי זאת בלשון מעין זה. "יסתכלו מהחלון ויראו שאין כבר מדינה". אבל כל

זה תלוי אם וכמה ימחו בהם יראי ה'

כששאלו את מרן הבריסקער רב זי"ע, מה יקרה עם הציונים בסופו של דבר, הפטיר "זיי וועלן זיך שמד'ן אזוי ווי יעדער משיח שקר!" (הם ישתמדו

כידוע לכל, אנו נמצאים בנקודת זמן קריטית לעולם התורה בא"י עם סכנת גזירת הגיוס והמסתעף המרחפת על דרי ארץ הקודש, כאשר לדאבונו בשנים האחרונות התברר כמה צדק הדברים ונעשה הדבר הנורא הזה, חללים נופלים מידי יום ביומו ואנה אנו באים... עומדים אנו שוב בפרשת דרכים והסכנה עצומה, ויש חשש ממשי שחלילה יסכימו המתימרים לייצג את תלמידי הישיבות להתפשר יותר על גבם בסדרת ה"רע במיעוטו".

אך תהלה לה' לא אלמן ישראל, ועדיין אתנו גדולי וזקני הדור לאויט"א, שרידי הדור הישן אשר משמיה הופקדו שומרים וכמלאכים הניצבים בראש דרך, עומדים בשער לשמור את דרך עץ החיים ולהורות לנו כדת וכיאות להמשיך בדרך רבותינו ללא שום שינוי ח"ו.

בהרגשה זו אנו מטים אזנינו כאפרכסת לשמוע דברי אלקים חיים בקול ה' בכח ובהדה, מפיו של זקן ראשי הישיבות הגאון האדיר רבי אליקים שליזינגר שליט"א (זצוק"ל) ראש ישיבת הרמה, אשר כבר נודע שמו בעולם התורה והישיבות כמי שלצד הרבצת התורה זה שנות יובל, גם עומד על משמר טהרת ההשקפה והמסורה, ומעל שבעים שנות פעלים ציבוריים עומד כמוכיה בשער לזעוק ולהתריע ללא חת ומורא נגד הדרך המסוכנת בה צועדים ראשי המפלגות ועל הבור שכורים תחת עולם התורה ותוצאותיה מי ישרונו, ועל כן ביקשנו לשמוע מראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) איך עלינו לקדם את פני הרעה בימים טרופים אלו ולהעמיד את דבר ההשקפה על מכונה.

נאר מיט א ביקס

ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) מדבר בכאב על המצב: "המצב נורא ואיום, הם רוצים לעקור את הכל. שהרי זו כל מטרתם מלכתחילה. זה סוף מעשה במחשבה תחילה שלהם".

בשמחת פורים בישיבה הרמה. משמאל: רה"י, מרן השערי טוביה, הגר"ר גדלי' שניידר, הגר"מ שלאט, זצ"ל

מרן השערי טוביה נואם בשמחת בר מצוה לאחד מבני רה"י זצ"ל. מימין יושב האדמו"ר מסטאניסלוב לונדון זצ"ל

עפשטיין ד"אורייתא קא מרתחא ביה" כתב שוב המילים "פסק דין" בראש הכרוז ואמר לי "גיי נאכאמאל".

חזרתי למעונו של הרבי. זכרוננו בדיוק שהרבי אמר לי "געב מיר א גמ' בבא בתרא" הוא פתח ועיין שעה ארוכה בסוגיא ד"כרגא", לאחמ"כ סגר הגמ' ואמר לי: "איך ווייס נאר דעת תורה. אויב זיי ווייסן פסק דין זאלן זיי חתמ'ענן".

חזרתי במבוכה והרבנים לא ידעו מה לעשות. בסוף אכן עשו מעין פשרה, והשאירו את הכרוז עם כותרת אחרת לגמרי: "תשובת מרן הגאב"ד ובתי הדין של היהדות החרדית שליט"א לבני התורה הי"ר".

יש עדיין תח"י הטיוטות של הכרוזים עם הכותרות שהשתנו כמה פעמים עד לניסוחו הסופי. **וראש הישיבה המשיך לספר מזכרונות הימים ההם ועל "דעת תורה" בענין:**

באותה תקופה של טרום הקמת המדינה, ניסו אנשי "ועד הישיבות" להגיע להסכם שיחמוק את הבחורים ואברכים מצרת הגיוס, שכידוע בסופו של דבר ראש הממשלה הראשון ימ"ש אכן נכנע בסוף והסכים להסדר לפטור את בני הישיבות.

למעשה נתייחד אז בנשיאות מרן מהרי"ץ ובית דין זצ"ל הארגון "איחוד הישיבות" שאיחד תחתיו את הישיבות של ציבור העדה החרדית, והיווה גוף מקביל ל"ועד הישיבות" שאיגד רק את הישיבות של יוצאי ליטא. זכרוננו את הרה"ח רבי יונה צובנר זצ"ל יו"ר העדה החרדית שניהל את איחוד הישיבות תקופה ארוכה, ובעצם היה "איחוד הישיבות" של ציבור העדה החרדית בהתנגדות כללית נגד הניסיונות של ועד הישיבות להגיע להסכמים עם ראשי הצבא הציוני.

רק פעם היה מעשה, בימים של טרום הקמת המדינה הציונית, כשב"ועד הישיבות" התקיימה אז אסיפת ראשי ישיבות זצ"ל בנוגע למאמצים שהם הפעילו כדי להשיג פטורים לבני הישיבות.

כשבני הכוללים בירושלים שמעו על האסיפה, הם שלחו אז שני אברכים - הייתי אני אחד מהם - למסור לראשי הישיבות ולומר בשם בני הכוללים שאינם רוצים כלל בשום הסכם, לא רוצים פטור ולא כלום, כדי שלא יהיה בזה שום מראית עין כאילו אנו מכירים בהם כלל וכלל.

השתלשלות העניינים פרט אחר פרט, ואנו יושבים ומשתוממים מגודל הבהירות הצלולה של כל מהלך העניינים שבעים שנה לאחור, והם מתוארים בפנינו כאילו אך זה עתה קרו המאורעות לפרטיהם ודקדוקיהם:

אכן אספר לכם בדיוק נמרץ על מה שקרה אז סביב גזירת גיוס בנים ובנות, שעל כך נסוב המכתב המזויף הזה.

היה זה בקיץ תש"ח. מרן מהרי"ץ זצ"ל יצא אז מביתו שב"ככר מנדלבוים" ליד שכונת בית ישראל, היות ונפלו אז הפצצות בגבול שלידי ביתו.

מרן זצ"ל התאכסן אז במלון באב"ד ברח' צפניה, הוא כבר היה אז חלש מאד, והוא מחולל מפשעינו כאשר ראו במוחש כיצד לקח ללבו הטהור את המצב הנורא של חורבן אירופה בשואה הנוראה מחד, והצלחת מעשה שטן בהקמת המדינה הציונית מאידך.

מרן זצ"ל אף לא יכול היה לקבל אנשים מרוב חולשתו, אפילו הדיינים בבית דינו הגדול ד"העדה החרדית" לא רצו להטריחו. היו אז ממש שנים שלשה אנשים שיכלו להכנס לביתו ואני זכיתי להיות ביניהם.

בחודש סיון תש"ח ישבו אז הביד"צ בביתו של הראב"ד הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס, ועמו שלשה הדיינים הגאונים רבי פנחס עפשטיין, רבי דוד יונגרייז ורבי ישראל יצחק רייזמאן ועוד רבנים זצוק"ל.

הביד"צ הוציאו אז את האיסור המפורסם נגד כל התייצבות במפקד העם ולשכות הגיוס, שאף אחד "אל יתייצב ויפקד וירשם לכל דבר גיוס וכדומה, אפי' גם לשעה קלה, וחלילה לפקפק בזה כלל וכלל", בראש הכרוז היה כתוב הנוסח הבא: "פסק דין".

הביד"צ שלחו אותי שאלך אל מורי ורבי מהרי"ץ זצ"ל להחתימו על הכרוז. הרבי קרא את כל הנוסח ואח"כ מחק את הכותרת "פסק דין" וכתב "דעת תורה" וחתם.

חזרתי לביתו של הראב"ד הרב בענגיס זצוק"ל שם ישבו הדיינים וחיכו עלי. כשהם ראו שהרבי מחק "פסק דין" וכתב "דעת תורה" התחילה מבוכה.

הראב"ד חיך בבת שחוק, אך הגאון רבי פנחס

אילו גזרו גזירה על השטריימל...

"היתכן כזאת שכולם שותקים, אילו היו הציונים גוזרים גזירה להוריד 'שווענצל' אחד מהשטריימל, הרי שאז כן היו הרבה חסידים מרעישים עולמות ולוחמים נגדם מלחמת חרמה, וכשמגיע לשריפת נשמות ישראל לא?" אתמהה!

זקני רבי יעקב רוזנהיים זצ"ל מנהיג האגודה בפרנקפורט כתב מכתב, אשר ישנו תח"י - היה זה אחרי חודשיים ששהה באר"י - בו הוא כותב - שהוא חושש שבבוא היום יהיה בלתי אפשרי - "אום מעגליך" - לחנך שם אידישע קינדער תחת חסותם של הציונים. כבר אז כולם ראו זאת, כולם ידעו זאת, בפרט אלו שהכירו מקרוב בהם ובמזימותיהם.

דרך המלחמה

אנו מבקשים לשמוע, מה דרך המלחמה המוטלת עלינו בימינו אנו נגד "גזירת הגיוס"?

ראש ישיבת הרמה מתווה בפנינו להמשיך בדרך המלחמה מימים ימימה בלי שינויים, ולהמשיך לצאת לרחובות לעוק זעקה גדולה ומרה, שיצעקו ברחובות "אי שמים" בקולי קולות על המצב הנורא.

במיוחד מזהיר ראש הישיבה: אסור להיות לנו שום שייכות אתם, לא להתייצב בלשכות הגיוס לשום דבר. מי שהתייצב אצלם אפי' לפטור, אחרי הכל הוא כבר בידם, הם יכולים לעשות בו מה שירצו. מאידך מי שלא התייצב כלל, הרי אין להם שום כח עליהם!

גם רואים זאת בחוש כיצד אנשי הצבא לא מסתדרים עם אלו שלא מתייצבים כלל, אין להם שום מהלך נגדם.

כל האמת על תעשיית השקר והזיופים

ערכנו לאחרונה תחקיר גדול בענין זיוף המכתב בשם מרן הגאב"ד מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל, על הסכם גיוס בני הישיבות בשנת תש"ח. ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) שהסתופף רבות בצלו של מרן זצ"ל והיה אז שלוחו הנאמן בעניני ציבור רבים, בוודאי זכור את השתלשלות הדברים באותה תקופה בענין זה?

ראש הישיבה ניא את לנו ומפרט בפנינו את כל

עם יבלחטי"א כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א

בציפיה בתחנת הרכבת בלונדון לקבל פני מרן מסאטמאר זי"ע

היה זה בנוגע למה שפורסם אז כאילו מאיזה פרוטוקול של איזו אסיפה בה דנו כיצד לפעול כשתהיה מדינה, וכי מרן זי"ע אמר - לפי טענתם - שאם תקום מדינה צריך לפעול באופן "מאויבי תחכמני", וכמו שבמדינות אירופה שלחו צירים לפרלמנט, גם יצטרכו לשלוח נציגים לפרלמנט ולקחת משרות בממשלה. מזה הם רוצים ליצור מצג כזב שמרן זי"ע סבר שיש להשתתף בבחירות ולשלוח צירים לכנסת המינים ח"ו.

הגאון רה"י התייחס בחריפות לדברים ואמר בכאב: הם מעיזים לסלף ענין זה בידועין, כי הם יודעים שהרבי ז"ל נסתלק לפני שעוד היה סיפק בידו להוציא איזו הוראה ברורה בענין זה.

אספר לכם דבר שעדיין חקוק בזיכרוני, בטוחני שניתן לבדוק זאת היום שחור על גבי לבן. באותה תקופה, בשנת תש"ח לפני הקמת המדינה הציונית, הוציאו היראים מהאגודה את העיתון "הקול" ש"ל ע"י הפלג הימני של אגודת ישראל (העורך היה הרה"ח ר' אוריאל צימר ז"ל. רבי משה שיינפלד ע"ה כתב שם). הם הלכו לשאול רבנים מהי דעתם, אם תקום מדינה ח"ו, כיצד יצטרכו להתייחס אליה.

מרן מהרי"ץ זי"ע ענה להם: "עד היום היינו יכולים להיאבק עמם, אבל עם 'מדינה' אי אפשר להילחם, עם 'משטרה' אי אפשר להילחם. העצה היעוצה היא לעשות הבדלה גמורה, שלא להיות עמם שום שייכות, בכל מקום שהוא נצטרך להקים קהילות נפרדות ולהקים הכל מחדש, ובלבד שלא להיות בקשר עם הציונים מרע ועד טוב. עלינו לבנות חומה גדולה בינינו לבינם, לבסס לעצמנו קהילות חרדיות נפרדות ועצמאיות בדרך מרן החת"ס ותלמידיו זי"ע, בלי שום שייכות עם הכופרים".

זה היה המהלך של מרן זי"ע: הבדלה גמורה וללא שום הכרה בקיום המדינה. מטוב ועד רע... וביותר, מיד לאחר הסתלקות מרן זי"ע בערב סוכות תש"ט, הוציא הביד"צ איסור נגד הבחירות, כולם היו בזה בדעה אחת ובלי שום ספק שכך היתה גם דעתו של מרן זי"ע, שהם הרי ישבו אתו בכל אותה התקופה ושמעו את השקפתו הברורה מפה קדשו.

הסוערת, אחרית ימיו של רבינו הגדול מרן מהרי"ץ זי"ע:

בסוף הקיץ תש"ח נסע הרבי עקב ההפצצות לשהות בעיר תל אביב. באותו איזור לא היו כ"כ אימי המלחמה ולא נפלו שם פגזים ולכן היה זה נחוץ מאד עבורו עקב חולשתו וחליו האחרון אשר ממנה לא קם.

גם אני התגוררתי אז שם, ולאחר ר"ה דשנת תש"ט נולד לי אז בני הרה"ג ר' יצחק שליט"א (להבחלה"ח). הרבי היה אז חלש מאד, והנה לתדהמת כולם הודיע הרבי בין כסא לעשור שהוא חוזר ירושלימה. הרה"ג ר' יחיאל בנדיקט זצ"ל התקשר אלי שאנסה לעשות ככל שביכולתי למנוע מהרבי ולהתחנן לפניו שיחזור בו מכוונתו לנסוע ליהו"כ לירושלים עקב הסכנה, אך הרבי אמר לי בזה הלשון: "מיין טייער קינד, איך קען דיר נייטש זאגן דעם טעם, איך מוז זיין די קומענדיגע פאר טעג אין ירושלים..." (בני יקר, איני יכול לומר לך את טעם הדבר, אך בימים הקרובים אני חייב להיות בירושלים..)

הרבי ברכני אז על ראשי ונפרדתי ממנו בברכת שלום. בערב חג הסוכות ערכתי הברית לבני והחזו"א זי"ע היה אז הסנדק. רק אחרי הברית הגיעה הידיעה המרה שהרבי זי"ע עלה בסערה לשיבה של מעלה ונטמן בירושלים עיה"ק. ברור היה כשמש אצל כל תלמידיו ומקורביו של הרבי זי"ע שהקמת המדינה היא זו שגרמה שנלקחה עטרת ירושלים מעל ראשה. הרבי היה שבור מזה עד מאד, הוא לא יכול היה לבלוע את המציאות שהמדינה הציונית קמה וגם נהיתה למציאות. זה נגע עד לנפשו ועומק לבו ומציאות זו ירדה לחייו כפשוטו ממש.

אשר פיהם דיבר שוא

מכיון ובענין הנ"ל רבו נסיונות הזיפים של לבלרים מהאגודה החדשה המנסים לזרוע טייטוש וערפל בדעתו הברורה של רבינו מהרי"ץ זצוק"ל, על כן אנו מביאים כאן שוב את דברים הנכוחים והברורים שאמר רה"י שליט"א (זצוק"ל) למערכת "העדה" כבר לפני כמה שנים (דורות פר' אמור תשע"ב). בהם דחה אחת לאחת את כל בניני השקר המסולפים.

כשאמרתי את הדברים, אמר לי מזכיר וועד הישיבות הרב טננבוים ז"ל - "אבער אייער רבי האלט אנדערש".

מיד יצאתי ולקחתי משם "טעקסי" לעבר מעונו של הרבי. כולם חיכו שם ונסעתי לשמוע דעת תורתו. ואכן הרבי אמר לי אז כדברים האלה: "הלא הם רוצחים כפשוטו, ואם בחור לא יחזור לביתו, כבר לא נדע האם הם לא הרגוהו נפש כפשוטו!" ולכן סבר אז מרן מהרי"ץ זי"ע שאם הם מסכימים לתת פטורים לבני הישיבות, אין ברירה וחייבים לקחת הפטורים ולו בכדי להינצל מידי הרוצחים המופקרים.

וכאן מחדד ראש הישיבה בכדי להסיר לזות שפתים: אבל ברור לכל בר דעת שאין זה דומה לימינו אנו כלל. כי אז בהתחלה היתה זאת התפקדות שכפו תנועות 'ההגנה' בדרכי האנדרלמוסיה שלהם וממילא התנהלו בצורת כנופיית רוצחים, וממילא הסכנה היתה מוחשית. אולם אח"כ השתנו פני הדברים, כאשר הם הפכו לזרוע צבאי של הממשלה שהתייסדה בהכרזת המרידה במלכות שמים, ובפרט שכיום אין מדובר על לתת פטורים לכולם, אלא הכל מותנה בעמידה ביעדים אשר היא גזירת שמד של ממש.

ואכן לאחמ"כ החמיר הדבר ורשעי מייסדי המדינה ביקשו לכפות חובת גיוס על כל לומדי הישיבות, הלכו אז הרצ"פ פראנק ועוד כמה רבנים שרצו להדוף את הלחץ של ראשי הכופרים וחשבו להציע איזה 'הסכם' שלומדי הישיבות שילכו רק באופן חלקי לכמה שעות של אימונים ובהם ייפטרו מחובת הגיוס, אבל ברור כשמש שזה היה רק "דמיונות" ועורבא פרח בעלמא ולא יצא לפועל כלל וכלל. [כיום לדאבונינו חוזרים ונשמעים רעיונות הזויים אלו מפי גורמים מפלגתיים. ד.פ.] ובמיוחד הדבר ברור כשמש בצהרים שהרבי מהרי"ץ זי"ע מעולם לא הסכים לזה ודעתו היתה נגד כל רעיון ההסכם מעיקרא, ובכלל לא עלה על הדעת להחתימו לזה, והמכתב היה כבר אז זיוף גמור, מכתב שמעולם לא נחתם וכל פרסומו כאז כן עתה היה בחטא ובזיוף ומרמה.

נגע לנפשו ועומק לבו

כאן ממשיך ראש הישיבה לספר לנו על התקופה

נואם באסיפת רבנים להצלת החינוך באנגליה

מימין בעצרת רבתי בלונדון נגד גזירת הגיוס בארה"ק

– היה אומר שוב ושוב, ואכן הלך וקנה אז חלקת אדמה ב"עבר הירדן" כדי שיוכל לעבור לשם אם תקום המדינה. אלא שלמעשה הוא אכן לא חזה בעיניו ולא היה בארה"ק תחת צל המדינה, לאחר שנלב"ע על אם הדרך בדרכו לשליחות מצוה.

כאן מוסיף לנו בנו של רה"י (להבחלה"ח) הגאון רבי ישעי' שלזינגר שליט"א, שנוכח בשעה זו בשיחתו עם ראש הישיבה, כי רבי משה בלויא זצ"ל בעצמו אף כתב ע"ז מאמר ידוע בענין המעבר לעבר הירדן...

בהשכל ובחכמה

עובדא מרתקת נוספת בדרך פעילותו של רבינו המהרי"ץ ז"ע סיפר לנו ראש הישיבה: זכורני היטב כאשר הרבי הלך אל ועידת האו"ם, וזכיתי אני להתלוות אליו לשם. הרבי אמר שם ברור כשמלה ש"היהדות החרדית אינה צריכה שום דבר, רק שיתנו רשות כניסה לאר"י עבור שארית הפליטה" וזכר אני שהם שאלו אותו שם האם הבקשה שלו היא על כל כלל ישראל או רק על יהודים חרדים, ומרן ענה להם "דאס האט נישט צו אייך" – זה לא נוגע אליכם...

מרן נזהר מאד שהגוי ישמע רק מה שמבקשים ממנו לטובת יהודים, ושללא יפול למלכודת שהציבו לו להראות שיש בין יהודים חילוקי דעות קשים, דבר שהיה מפריע למטרה העליונה של הצלת יהודים.

נוכר אני בדבר נוסף – הוסיף לנו רה"י – הרבי ז"ע הרי נסע לחוץ לארץ אל הכנסייה הגדולה של האגודה בשנת תרצ"ז – גם מר"ח ז"ל יחד עם הג"ר בן ציון יאדלער ז"ל הגיעו מארץ ישראל – כאשר שמעו שהם דנים שם אודות 'חלוקה' הוא עזב את הכנסייה ונסע משם. הוא לא רצה להישאר שם ואמר: "בין כך הם לא יכריעו כמו שנכון להכריע"

וחסל. ואז כתב מר"ח לזקני שהיות ובארה"ב ישנן חילוקי דעות בענין, שזקני ישאל את חברי המועצה"ת באר"י.

וע"ז ענה לו זקני: קודם כל דע לך שבאר"י אין היום מועצה"ת, ישנם כמה תלמידי חכמים, כמה אדמור"ים, שנוטים יותר לציונות ולמזרחי, וממילא אין טעם לשאול אותם והתשובה שלהם אינה נוגעת לנו.

ולכן הלך לשאול את רבה של ירושלים מר"ד מהרי"ץ זצוק"ל, ונענה שהיות ואין זה נוגע למעשה, כי הרי ממילא לא תקום מדינה – כך היתה תקוותו העזה בישועת ה' לביטול מזימת הקמת המדינה – מהמילא אין צורך לדבר על זה לפני הגויים, הן בגלל שהם ממילא לא יבינו מה שאנו אומרים להם, והן בגלל שזה יכעיס את הציונים ויביא לידי סכנה.

ככל הדברים האלו אפשר לראות ברור במכתבים שהם עצמם העתיקו באותו מאמר, רק שבהסברים המגמתיים שלהם ובפרשנות המוטעה של הכותבים המעתיקים לבלרי המבשר, הם מקלקלים ומשבשים את הכל.

ורה"י מסכם: כאשר ממשיכים לקרוא ברור את המכתבים של זקני אל חמי ז"ל, ואח"כ מה שעונה חמי אל זקני, רואים ברור מאד מה היו כאן השאלות. רואים שכולם היו מתנגדים נחרצות נגד כל עצם הרעיון של הקמת מדינה, הן מפני שזה נגד התורה, הן בגלל שהשכנים הערבים אינם מסכימים, וממילא עוברים על השבועה שלא יעלו בחומה ולא יתגרו באומות ח"י.

ראש הישיבה הוסיף לספר בשיחתו הנוכחית בענין: הרי גם חותני הרה"ג ר' משה בלויא זצ"ל התבטא כמה פעמים שלא יהיה מסוגל לחיות תחת מדינה ציונית אם היא תקום, הוא הכיר אותם יותר טוב מכולם – "איך וועל אין די מדינה נישט זיין"

ייסר פי דוברי שקר

כידוע זקנו של הגאון ראש ישיבת הרמה, הוא מנהיג אגודת ישראל העולמית ה"ה הרב יעקב רוזנהיים זצ"ל, ואילו חותנו הוא המנהיג הנערץ והבלתי נשכח של אגודת ישראל הירושלמית, ה"ה הרב משה בלוי זצ"ל.

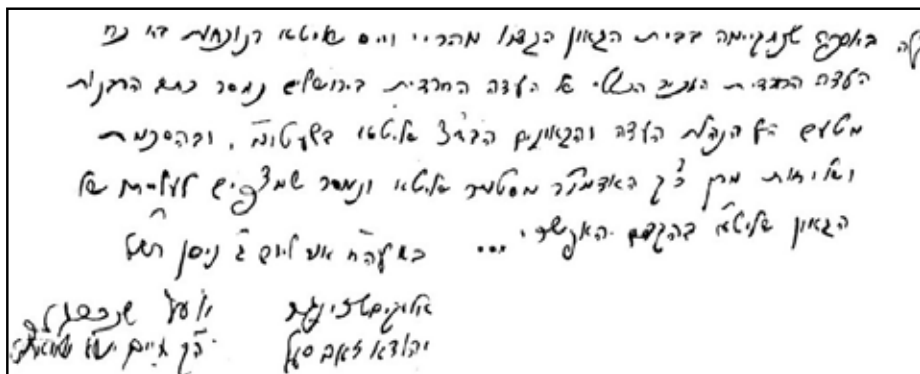
משכך למשנה תוקף ראינו לשאול את רה"י שליט"א (זצוק"ל) באשר הניסיון החוזר ונשנה של לבלרי עיתון 'המבשר' ודומיהם שמנסים ליצור "תדמית חדשה" למרן רבינו מהרי"ץ ז"ע ולסלק את שיטתו, והפעם ע"י ציטוט קטעי מכתבים בין הרב משה בלוי להרב יעקב רוזנהיים, כאילו משתמע מתוכם שרבינו המהרי"ץ היה בעד הרעיון של הקמת המדינה עפ"ל.

ראש הישיבה השיב על תעמולת השקר ונזעק בדבריו נגד הרעיון ההזוי להציג את מרן ז"ע כמי שלא נלחם נגד הקמת המדינה ואף פעל למענה ח"י, ייסר פי מסלפים ומזייפים אלה. הגאון שליט"א (זצוק"ל) מפרק בהחלטיות את הניסיונות הנואלים האלה שכל מטרתם לטשטש את הדברים וכוונתן האמתית.

ורה"י מקדים ואומר: לא יתכן לקחת תכתובת בין חותני רבי משה בלויא וזקני רבי יעקב רוזנהיים ז"ל, אשר חלקם אף נכתבו בשפת הדייטש – גרמנית, ובאים מוציאים חלקי ציטוטים וחצאי דברים ובונים מהם הררי שקרים וכזבים, הרי לא יתכן כזאת מבלי לבדוק את הדעה האמתית של בעל המכתב בענין, את הרקע לדברים שנכתבו, ועל מה הן נסובו והרקע הכולל באותה שעה ובאותו מצב בו נכתבו.

ולגופו של ענין, באותה תקופה בשנת תש"ז כאשר נכתב המכתב, כבר לא דיברו כלל על 'חלוקת הארץ', כמו שהיה בוועדת פיל (ועדת פיל שהתקיימה בשנת תרצ"ז היתה הראשונה שהביאה את "תוכנית החלוקה" לפתרון בעיית הסכסוך, לחלק את ארץ ישראל וריבונותה בין הציונים לבין שאר מוטבי האומות המאוחדות).

השאלה כבר היתה אז שאלה שונה לחלוטין, האם לאחר שהציונים כבר החליטו על הקמת מדינה האם לצאת נגדם בגלוי, דבר שעלול לסכן את חיי החרדים בכל מקומות מושבותיהם, כפי שקרה עם הק' דהאן הי"ז, ובפרט אם לא יצליחו בהקמת המדינה, הרי יקשרו מיד כי התנגדות החרדים היא זאת שהפריעה, והיה ממה לפחד. לכן היו אחרים טוענים מה יצא מזה שידברו בגלוי על דבר שממילא אינו נוגע למעשה, עדיף לשתוק

חותם עם הגרי"ז טגל על האסיפה במעונו של מרן המנחת יצחק זצוק"ל בהתמנותו לראב"ד בשליחות מרן מסאטמאר זיע"א

נואם בנינוס למען תורת החינוך באנגליה. מימין יבלחטי"א החיד"ו וייס והגר"ח פלאהר שליט"א

נואם בנינוס להצלת מוסדות החינוך הטהור בארה"ק

הגר"ז מברסק יחד עם מרן ז"ל כינסו אסיפה של גדולי ישראל. האסיפה התקיימה באיזה מלון בסודי סודות, כי רצו לדון שם על כל הענינים של יחס היהדות החרדית אל המדינה.

זכורני שמרן ישב יחד עם הגר"ז מברסק, אח"כ הגר"ז בענגיס, אח"כ הרב מפרעשבורג, הרב מטשעבין, בעל הבית ישראל - שעוד לא היה אז האדמו"ר מגור, אבל אביו האמרי אמת כבר היה חלוש מאד והוא בא במקומו - כמדומני גם הגר"ז מלצה, ועוד אחד או שנים היו שם.

מרן לא רצה שיהיו עוד נוכחים במקום, כי ידע שאם יבואו מעסקי האגודה כבר לא יוכלו לדון בדברים ברגיעה והם יטו את הדברים כרצונם, אז העמידו את הגר"ח ר' יצחק צבי ברנפלד ז"ל הרב דחוג חתם סופר, שיהיה שומר הפתח מבפנים. ואני הייתי שומר הפתח מבחוץ, שאף אחד לא יכנס.

באיזה דרך נודע לאחד מראשי האגודה על האסיפה, ורק היה בהתחלת האסיפה והתחילו לדון על המציאות החדשה, הגיע הרב לוי ורצה להכנס. אמרתי לו שהורו לי לא להכניס אף אחד יהיה מי שיהיה. אז הוא אחז בי ופשוט דחף אותי בחזקה... ונכנס פנימה, ואני מיהרתי לבוא אחריו.

ראיתי באותו רגע את מורי ורבי שהבחין בו ומיד קם ויצא לחדר שני. מרן מברסק לקח את ה'שירעם' ואמר לבנו "לאמיר גיין, לאמיר גיין", ויצא... וכך התאיידה כל האסיפה כלא היתה.

היתה זו אסיפה היסטורית, מי יודע כמה היו שונים כל פני הדברים בדורנו אילו כן התקיימה אותה אסיפה, אזי הלא היו לנו בוודאי הוראות ברורות מכל גדולי ישראל יחד.

ברור הדבר שאף אחד מכל הרבנים לא היה מתנגד להוראתם הברורה של מרן מהרי"ץ ומרן הגר"ז, דעת התורה וההחלטה שלהם יחד עם הרבי מגור, הגאון מפרעשבורג, הגאון מטשעבין, רבי איסר זלמן, הכל היה שונה לגמרי היום. אבל מעשה שטן הצליח. לא לחינם הוא בא להפריע לאסיפה שידע כי מסוכנת היא בשבילו.

כחו של כוס תה...

זכורני - ממשיך רה"י - בעת הסערה בענין "ילדי טהרן" שהציונים הובילו את העולים הילדים היתומים לשמד בקיבוצים וכדו', וגם אז היו משתפי"ם בעלי זקן ופאות שנתנו יד לזה ר"ל.

באותה עת פעל רבות מרן הברסקער רב, וקרא לקיים עצרת תפילה ואסיפה גדולה בביהמ"ד "זכרון משה". והנה נודע שרב הרצוג הרב הראשי

וכו', ואם הם ייכנסו באופן רשמי תחת החוקה אז יהיה אסור להתערב להם בשום דבר, ואזי - סיים מרן החזו"א זי"ע בהדגשה גדולה - "וועט דאס זיין א מקום פליטה פאר אונז אלעמען!" (תהיה זאת דרך פליטה עבור כולם).

פניתי מיד עם דברי מרן זי"ע לחותני ז"ל, אם כי זה היה נראה קצת מוזר בעיני כולם. חותני חזר ואמר לי שבדק את הענין ואף כבר התחיל ליצור קשר בנדון ולהתחיל לעסוק בדבר, אבל הענין הוא שאינו יכול לעשות זאת ע"ש 'נטורי קרתא' כי אינו מייצגם הרשמי. הוא יכול זאת רק דרך הייצוג הרשמי שלו בשם 'אגודת ישראל'.

חזרתי אל מרן החזו"א עם הדברים האלה, וכשרק סיימתי את המילים שזה יתאפשר רק בשם 'אגודת ישראל', ענה מרן זי"ע מיד ושאל בצעקה: "וויל איך נישט!"

כך אכן כבר ידע מרן זי"ע וידעו כולם, שא"א לסמוך על אגו"י ושהתחילה שם התדרדרות שכבר לא ניתן לצפות ממנה לכולם.

אם תתחברו עם חוגי המזרחי - אצא נגדכם בחרב ובחנית!

הרי כבר ידוע מה שהיה כשרי"מ לוי ביקש לעשות "חזית דתית" עם חוגי המזרחי, בחיי מרן הגר"ז מברסק זי"ע. ואם כי מרן הברסקער רב לא היה מביע דעתו בפומבי בענין איסור הבחירות, שכידוע היה מגחך עד מאד על המפלגות החרדיות שחולמים 'לתקן מבפנים', אך הסביר שבזה שאינו יוצא נגדם גלויות "עדיין יש לי השפעה אצלם", אך אז כשרצה לעשות "חזית דתית" קרא לו מרן זי"ע ואמר לו: "אם תתחברו עם חוגי המזרחי - אצא נגדכם בחרב ובחנית!"

שאלנו אז את מרן, מה הנפק"מ הגדולה אם ילכו בחזית אחת עם המזרחי או לא, ענה מרן זי"ע בחדות נוקבת עד עמקי השיתין: "די נפקא מינא איז שמירת המצוות" - הסכם הליכה משותפת עם המזרחי - "איז נאך שמירת המצוות", זה אומר שיגיעו עד לאחר שמירת המצוות...! ואז אכן נסוגו אחור אנשי אגו"י ולא עשו את החזית המאוחדת.

החמצה היסטורית!

ואם כבר דברנו בענין עסקני אגו"י מפולין, הרי לפנינו סיפור נוסף שמספר לנו רה"י שליט"א (זצוק"ל) אשר בדידה הוה עובדא, המלמד על התנהלות הדברים יותר מכל:

היה זה באחד הימים לאחר הכרזת המדינה,

- זה היה החילוק בין מרן לבין מו"ר הגאון בעל נאות דשא מנייטרא זצ"ל. הרב מנייטרא ביקש ממרן שישאר שם כדי למחות ביחד אתו נגד הדיון על ה'חלוקה'. אבל הרבי לא רצה להשאר בכלל.

גם הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל הי"ד היה באותה אסיפה, גם הוא מחה שם כשידברו בענין הקמת מדינה, אבל לדאבון לב רוב הנוכחים היו ברוח אחרת.

בין הרבנים הנוספים שהתנגדו לכך היה אז הגר"ד מרדכי ראטענבערג זצ"ל אב"ד אנטווערפן, וכן האדמו"ר מסאדיגורא-פשעמיל זצ"ל - יש תחת ידי מכתב שהוא כתב אז בחריפות גדולה נגד

הקמת המדינה, הראיתי אותו פעם לנכדו האדמו"ר מסאדיגורא זצ"ל - וכמובן כל רבני הונגריה היו נגד כך בהתנגדות נחרצת, אבל האחרים כן הסכימו. מרן מהרי"ץ זי"ע בעצמו אמר זאת אל, שבגלל

זה הוא עזב את האסיפה ונסע לו באמצע הכנסיה, וכי הרגיש כי אם יישאר שם ישא באחריות על מה שיחליטו שם, אפילו אם הוא בעצמו התנגד נחרצות לאותה החלטה, ואם אינו נמצא שם כבר אינו נושא באחריות.

בהקשר לזה מציין כי מרן הגר"ז מברסק זצוק"ל אמר פעם, כשלא רצה ללכת לאסיפה מסוימת: "יש הלכה של אחרי רבים להטות, זה רק אם אני יושב ביחד עמהם, והיות שאיני רוצה להסכים להחלטת הרוב שלהם, אם איני יושב עמהם איני מחוייב לקבל את הכרעת הרוב."

"וויל איך נישט!"

קעת ממשיך ראש הישיבה לספר לנו עובדות מפליאות מימי קדם על דעת רבותינו נגד קום המדינה על חובת ההתבדלות ועל חומר ההתחברות לרשעים וכל שייכות עמם:

בתקופה שלפני הקמת המדינה, שלח פעם מרן החזו"א זי"ע לקרוא לי, וכך אמר: מסתמא כשהציונים יקימו את מדינתם הם יקבלו עליהם את יסודות ה"חוקה" הקיימת, שהיא עוד חוקת האימפריה העותומאנית-טורקית מאז שלטה בארה"ק. והנה באותה חוקה יש סעיף מפורש הדורש עצמאות מוחלטת ל"דת" ולשומריה, ולפיה אסור לפגוע על שומרי הדת ולכפות עליהם שום דבר הנוגע לדתם.

ובכן שאל נא את חמיך אם הוא יכול לסדר שירשמו שם בחוקה בממשלה המנדטורית שיש דת בשם "נטורי קרתא", שיש להם מהלך עצמאי של התנגדות עקרונית לכל רעיון של ציונות ולאומיות

אשר ה' קורא, ובראשם ראשי אלופי ישראל יחד עם ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל), המחזקים את הציבור להורות כדת מה לעשות, על כן רצינו לסיים בשמיעת הוראה והדרכה מראש הישיבה מה עלינו צריך לעשות בזמן כזה?

הדרך היחידה להצלת אידישקייט הוא רק להחזיק בדרך הישנה, שזוהי "דער אלטער ירושלימ'ער דרך". הכל תלוי ב"ירושלימ'ער אידן", שהם לא ישקטו ולא ינוחו, ואז גם כל שארית הפליטה יצקו עד שתבוא הישועה במהרה. יהודי ירושלים היו תמיד עזים כברזל וכנחושת.

ככל המצטרף! ואכן שלחו אותי והגעתי ודפקתי בדלת. הרבנית פתחה ואמרה שהרב אינו יכול לגשת הוא באסיפה כעת. אמרתי שאני "שליח של הבריסקער רב" ואכן תיכף ומיד הוא יצא אלי, ואז אמרתי את הפסוק: הרב מבקש שלא תבואו לעצרת. "אם הבריסקער רב אומר, אני מציינת" ענה. ובכך הסתיים הענין. אולם הלך הגדול שלמדנו הוא כי "אחרי כוס תה אחד, כבר לא יכולים לעמוד חזק כמו שצריך..."

"דער אלטער ירושלימ'ער דרך"

ב"ה לא אלמן ישראל ועדיין יש השרידים

השני גם הוא מתכנן לבוא לעצרת. קרא אז מרן הגרי"ז ז"ע לאסיפת עסקנים לטכס עצה בנידון, היות והלא האשמה היא גם במשתפי הפעולה עם הציונים.

הבריסקער רב תבע שמישהו ילך להרצוג לומר לו שלא יבא.

אבל מי ילך? כבר חשתי שיפילו את התפקיד עלי, כי היה לי בעבר איזה קשר עם רב הרצוג. מישהו שאל אז לפני הגרי"ז, אולי ילך הרב בעצמו? ענה מרן ז"ע: "אני איני יכול ללכת אליו, כי אותי הוא הרי יכניס לבית פנימה ויכבד אותי בכוס תה, ואז כבר לא אוכל להיות תקיף נגדו באופן נחרץ

בישיבה הרמה

ראש הישיבה זצוק"ל לפני התיבה בהיכל ישיבתו הרמה

שליט"א ועוד, אך בהמשך נסגרה הישיבה עקב קשיים כספיים. באותן שנים היה ראש הישיבה בבחי' בן בית אצל מרן הבריסקער רב ז"ע, הימנו קנה עוד דרכי קשת וחנית באופן ניהולה של ספינת היהדות הנאמנה במים הרועשים וגועשים להטביעה חלילה. פרק חדש החל בשנת תשט"ו כשנסע ראש הישיבה לכהן פאר כראש ישיבת "קאפעלן" בבלגיה. מאוחר יותר נקלע לויכוחים עם "בעלי בתיים" שרצו להכניס לימודי חול, אולם כחומה בצורה נלחמו ראשי הישיבה לדורותיהם נגד זה, או אז כן גמלה ההחלטה לבנו לעזוב את המקום.

באותו ענין שמענו מפי צאצאי ראש הישיבה סיפור מעניין; היה זה כשנסע אז אל רביה"ק מסאטמאר ז"ע והרבי שאל אותו למה עזב את הישיבה, ענה רה"י ואמר ש"הרווח לא מצא חן

"החומה" תחת השם "בן ישיבה". בשנים מאוחרות יותר פירסם הרבה מאמרי השקפה בגליוני "העדה" תחת שמו המלא "הרב אליקים שלזינגר". לדוגמא עד כמה היה רה"י שליט"א (זצ"ל) מראשי חבר הלוחמים, מסופר כי במנין תפילת "יוחל" שהתקיימה בשנה לאחר קום המדינה, ביום המר והנמהר בביהמ"ד "משכנות הרועים" כהיום, כווד רה"י בעלית "שלישי".

בשנת תש"ט אף הקים בירושלים עיה"ק ישיבה בשם "פני משה" ע"ש חותנו הרב משה בלוי זצ"ל. הישיבה התהדרה בנשיאותו של הגאב"ד הגאון האדיר רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, שהיה גם שכן של הישיבה שהשתכנה בבית מדרש הידוע בבתי נייטין ואף רה"י זכה אצלו לקירבה מיוחדת. הרבה מזקני ירושלים למדו אז באותה ישיבה, ביניהם רבי משה קרמר שליט"א, רבי משה שיינברגר

הישיבה הרמה בלונדון, היא ממלכת של תורה ויראה העומדת בכותל המזרח של דורנו, בשורות הבאות נתחקה בקצרה אחר השתלשלות הדברים, מהשלב בו נזרעו הזרעים וניבטו הפרחים עד שקם והיה לאילן גדול אשר רבים מסתופפים בצילו.

שרשיו של ראש הישיבה שליט"א (זצ"ל) אשר נולד בווינה שבאוסטריה, נטועים עלי יסודות איתנים בהיותו נצר לגדולי תורה חסידי אשכנז שנודעו בגדלותם וביאתם. נקרא על שם זקינו הגאון הנודע רבי אליקים געציל שלזינגר זצ"ל (נולד ה'תקע"ג ונלב"ע ה'תר"ס) דומ"ץ המבורג יובל שנים, תלמידו המובהק של רבינו יעקב עטלינגר בעל הערוך לנר ז"ע.

בהגיעו לעול תורה ומצוות נסע רבי אליקים שליט"א (זצ"ל) ללמוד בישיבת הגאון הנודע רבי שמואל דוד אונגאר מנייטרא זצ"ל וזכה הימנו לקירבה גדולה בימים ההם.

סמוך לפרוץ מלחמת העולם הנוראה בשנת הת"ש בהיותו בחור צעיר, עזב את הגולה ועלה עם אביו וכל משפחתו לארץ הקודש.

בירושלים עיה"ק שם נתאוה למושב לו, הסתופף בצל רבו מרן רביה"ק מהר"ץ דושינסקיא ז"ע - אשר היה אף ידיד בית אביו עוד בהיכרותו עם זקינו הרה"ג ר' אליעזר שלזינגר זצ"ל מהמבורג - שם זכה להתעצם במעיינות התורה והחכמה ואף זכה לקירבה יתירה של מרן ז"ע והיה מבאי ביתו הקרובים ואף זכה לשוחח אותו ולפעול בשליחותו בעניני הכלל.

כעבור שנה עבר ללמוד בישיבת לאמז'א המפורסמת בפתח תקוה כשבאותם ימים זכה להיות יוצא ונכנס הרבה אצל מרן החז"א ז"ע. כשאח"כ חזר אל עיה"ק ירושלים בהמשך קנין התורה בהיכל ישיבת "קאמניץ" שם היה מראשוני ובחירי תלמידיה ומייסדיה...

כאן התקרב אל גדולי וקנאי ירושלים, לפעול יחד למען המשך מסורת הדורות בטהרתה. באותן שנים היה מראשי העוסקים במערכות ישראל בקרב ציבור קנאי ירושלים, ואף פירסם תמידן כסדרן מאמרי השקפה נטפות עוז ודבש בגליוני

תקוותינו שכם אנו כבר הגענו לשנת השבעים, תהא זאת השנה הזאת – שנת גאולי באה! למעשה, כל המהלך הזה שקורה בימינו, בדיוק כך היה גם ברוסיה. גם שם התחילו רק בפגיעה ע"י החדרת לימודים חיצוניים ודברי ההשכלה וע"י התנכלות לשיבות. אבל אז השיבו יראי ה' מלחמה שיערה, המון אחב"י ערכו תעניות, שני וחמישי, אבל מה עושים היום? עלינו להתחזק בתורה באמת, לא לחפש דרכים חדשות, לאחוז בדרכי רבותינו בכל הענינים ובכך נזכה לגמר חתימה טובה ושנת גאולה וישועה אכ"ה.

שום פשרות, לא לעשות עמהם שום שותפות ואפילו לא לבקש מהם בקשות. שום כלום. עץ מכם אל יכנס בי ואי אתן מרתתין.

שנת גאולי באה!

ומסיים ראש הישיבה בדברי נחומים וגאולה: מרן החפץ חיים זי"ע אמר בעת התייסדות שלטון הקומוניסטים ימ"ש, כי שלטון המורד במלכות שמים לא יתכן להחזיק מעמד יותר משבעים שנה, ואכן למרבה הפלא כך היה שם, בשנת השבעים הם נפלו ביום אחד!

הגאון ר' שמואל יוסף ראבינוב זצ"ל מלונדון שהיה פעם מועמד לכהן פאר בירושלים עיה"ק, הגיע אז לירושלים ונשא דרשה במשך שלש שעות במלון הגליל (המקום שהפך אח"כ לביהמ"ד אהל רחל דסאטמאר ברח' יואל).

הגאון שנודע כפה מפיך מרגליות אמר שם בדבריו: **"ירושלים הרים סביב לה, ומהרריה תחצוב נחושת – אלו הירושלמי'ער אידן שהם נחושת זיי רירן זיך נישט גארנישט"**. זו הדרך מירושלים של פעם, שלא לזיז כמלא נימא אפי' בכל שהוא, **"זיך נישט לאזן גארנישט"**, ולהבין שאין לנו שייכות אתם, לא לבקש מהם

היכל הישיבה בעת ביקורנו בביתו נאוה קודש

החרדית בירושלים ובימי שמחתה. כך אנו מוצאים את ראש הישיבה חותם על כתב ההכתרה לרבנות ירושלים של כ"ק מרן הגאב"ד הגה"ק בעל המנחת יצחק זצוק"ל שעלה מגולת אירופה לכהן פאר במקדש מלך עיר מלוכה, וכנהנה עוד רבות כאשר ביתו היווה כתובת מרכזית לכל עניני היהדות הנאמנה, כשראש הישיבה אף נוטל חלק מעשי ומפאר כ"נואם הכבוד" בעשרות כינוסים לטובת ה"עדה החרדית" ומפעלותיה.

כאמור, במשך יובל השנים זכינו אף לאין ספור מאמרים שפירסם ראש הישיבה תחת שמו המלא בגליונו "העדה", כאשר בכל מאורעות התקופה העלה על גבי גליון חרט, דברים המאירים בכתובים בדרך ההשקפה הבהירה של העדה החרדית ומייסדיה זצוק"ל.

מאמרי השקפה רבים חוצבים וברורים ראו אור גם בספר "הדור והתקופה" בו נלקטו מאמרים ורשימות על קורות ימי עולם ועל דרכי והנהגות גדולי עולם בראי התקופה האחרונה בעקבתא דמשיחא, אשר כל זה בנוסף לקרוב עשרת הכרכים המלאים מזן אל זן של ספרי "בית אב" על הרבה ממקצועות התורה.

ברכותינו קדם ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) שיזכה לראות בהמשך מפעלותיו הטוהרים במעוזי התורה והעמדת הדת על תילה, מתוך רוב נחת מכל התלמידים והצאצאים על פני דורות ודורי דורות הע"י.

בית היוצר הרמה בלאנדאן

אשר קנו לקנין עולם אצל רבותיהם בישיבה ה"ה ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) יחד עם מרן רבינו הגאב"ד שליט"א (זצוק"ל), שהקימו שם עדרים רבים של תלמידים חשובים אשר ברבות השנים הפכו למרביצי תורה ויראה טהורה לשם ולתפארה. (בשלב מאוחר יותר כשעבר רבינו הגאב"ד לאנטווערפן, נקרא לשמש כר"מ בישיבת ווילרייק וגם הוא עזב את משרתו כשניסו שוב להכניס שם לימודי חול).

עם השנים המשיכו הבחורים ב"ישיבה הרמה" לשקוד על תלמודם בישיבה אף לאחר נישואיהם, כך שעם הזמן הפכה הישיבה לכולל מפורסם בית היוצר להווייתן של אברכים הוגי התורה ויושבי אהל ועם השנים משמשת הישיבה כקורת גג וקהילה תורנית למאות אברכים עמלים ויגיעים בתורה ויראה השוהים בצל קורתה.

במהלך שנות היובל האחרון, שימש ראש הישיבה שליט"א (זצ"ל) כעמוד תווך של העברת המסורת ודעת התורה הבהירה בעניני הכלל והפרט, כאשר איתן מושבו בלונדון אך מצודתו פרוסה עד לירושלים ולשם שואף רוחו לבו ונפשו כל העת ירושלימה וכמו ששגור הביטוי על לשון רה"י שליט"א (זצ"ל) **"איך בין א ארץ ישראל דיגער איד"**.

וכמים הפנים אל פנים, כמו רבים מאנשי ירושלים ונקיי הדעת שבה שמצאו בקירבתו של ראש הישיבה את הכתובת לכל דבר סיוע ועזרה, כך גם היווה משען ומשענה בקורות ימי העדה

בעינינו, שאל אותו הרבי זי"ע "איזה רוח?" ענה שוב כמתחמק "איזה רוח...", אמר לו הרבי זי"ע בשנינותו "יכול אתה לומר במפורש – רוח רעה..." ראש הישיבה עבר אז אל עיר הבירה לונדון, שם התעוררה דרישה של ציבור גדול של יראים ושלמים הצועדים בדרך הברורה והסלולה בדעת ההשקפה של רבותינו מצוקי ארץ זצ"ל וביניהם שרידי תלמידי ישיבת רבו הגדול מנייטרא זי"ע להקים ישיבה אשר תצעד עלי דרך מסורה.

אכן הגאון רבי אליקים שליט"א (זצוק"ל) עננה לבקשתם, והקים את הישיבה הגדולה אשר מאז היוותה תל תלפיות לכל יושבי המדינה, הלא היא "ישיבה הרמה" – כשמה כן היא, כפי שנהוג היה לבטא בדור קודם ישיבה גדולה בשם ישיבה הרמה. בימים ההם איותה נפשו לשותף נאמן להרבצת התורה בישיבה, ולחבר נאמן מצא לו את רעו וידידו ה"ה רבינו הגדול כ"ק מרן רבינו הגאב"ד שליט"א (הגה"ק בעל השערי טוביה זצוק"ל) אשר היה אז מראשי כולל האברכים המפורסם ב"גייטסהעד" מיסודו של הגרא"א דסלר זצוק"ל.

מרן הגאב"ד נקרא אחד כבוד ע"י ראש הישיבה לשמש כר"מ ולהעמיד תלמידים הגונים בישיבה, ואכן נקשרו יחד בעבותות אהבה וידידות ובמסירות ורוב חכמה ותבונה הפריחו את השיממון והקימו את מגדל האור לתפארה, כשמעל עשר שנים מכהן רבינו הגאב"ד בישיבה, ועד היום חקוק בעצמותיהם ובנפשותיהם של תלמידי הישיבה את

קרוב משה

רבה של יפו הגה"צ ר' משה זאב פרידמן זצ"ל | עדותו המרתקת על קורות ימי קדם בעיירות של פעם - דרך מחנות עבודת הפרך ברומניה, גלות בקפריסין ועד להקמת הדת על תלה כרבה של יפו | חלק שני

רבי יהושע גרינוואלד חיבבני וקירבני מאוד בתור תלמיד דודו האב"ד דק"ק הוניאד ואח"כ בפאפא, היות ואביו הגה"ק מאונגוואר זצ"ל היה אחיו של מו"ר מהוניאד.
כן נתן שיעורים גיסו הגה"צ רבי דוד צבי פריינד זצ"ל, שהיה רב בסאטרעגען ואח"כ בנתניה.
בישיבה זכיתי להתמנות בתור גבאי בחברת

ניהול הקהילה בכללה וניהול הישיבה בפרט לבנו הרב הצעיר הנ"ל.
היתה זו ישיבה גדולה שבה קרוב ל-300 בחורים. ממגידי השעורים הקבועים בישיבה היה גם גיסו הגה"ק רבי יהושע גרינוואלד חתנו של ה"כנסת יחזקאל" זי"ע, שנתמנה אח"כ לאב"ד "חוסט" במקום זקנו בעל הערוגות הבושם זי"ע.

אנו ממשיכים בחלק שני מתוך קורות דברי הימים בטעם זקנים בתיאורו המרתק והעסיסי של "ה'פוער רב" זצ"ל:
בשנת תרפ"ט נסעתי ללמוד בק"ק דעעש בישיבת מרן הגה"ק רבי יעקב אלימלך פאנעט בעל ה"זכרון יעקב" שהיה אז הרב הצעיר, כי אביו מרן רבי יחזקאל פאנעט בעל ה"כנסת יחזקאל" היה אז עוד בחיים, אבל מסר את

מזונות (והודפס שמי בשמות הפרענומערנאנטן של הספר "כנסת יחזקאל" בין גבאי ישיבה הרמה דפה דעעש), גם הייתי חבר ב'חברת חריפות' של הישיבה, וכמה פעמים דרשתי לפני קריאת התורה בשבתות בפני מאות בחורים, ומחידושי כתבתי למור"ד שהיה אז אב"ד פאפא אחרי עזבו משרתו בהוניאד.

כן השתתפתי אז בחידושי תורה בירחון "האורה" של הישיבה שיצא לאור בעריכת חברי להבל"ח הרב ר' לייביש פרידמן מגרוסווארדיין הי"ד. כן כתבתי חדו"ת בקציים ה"בחור" ו"הישיבה" שיצאו לאור בק"ק סאטמאר, ולדאבוני הרבה כתבי יד נאבדו לי.

היה לי כתב יד ספר עובדות ומנהגים חידושי תורה ותולדות מארבע צנתרי דדהבא משושלת אדמור"י דעעש, ונאבד ממני בשואה, חבל על דאבדין ולא משתכחין. וכן הרבה כתבי יד שלי, ובמיוחד על חיבור סוף התורה לתחילתה שחסרים לי כמה מאות אופנים שכתבתי בספר גדול זה, ונשאר לי רק חלק מהם. ומאחרים איני יודע היכן מקומם ונאבדו מאתי בגלגולים שעברתי, מרומניה לקפריסין שם החרימו החיילים הבריטים מאיתנו כל הכתבים שהיו לנו, וחבל על דאבדין.

...

למור"ד בעל ה"זכרון יעקב" זצ"ל היה דרך לימוד נפלא במאוד, הוא ניתח את הסוגיה שלמד לתלמידי הישיבה בהירות ובעמקות גדולה, וחדש לפוליס נפלאים בסברות ישרות ועמוקות כדרך זקנו הגאון בעל המעגלי צדק מדעעש ז"ע, ומספרי שו"ת שלו "שערי צדק" על או"ח ויו"ד, ו"משפט צדק" על חו"מ ו"אבני צדק" על אבהע"ז וראים את סברותיו הישרות ואת העמקות שלו.

יודעי דבר אמרו, שגם גאוני ליטא אהבו מאוד ללמוד בספריו שנכתבו בקיצור ובסברות קולעות אל המטרה. כן היה דרכו של נכדו מרן זצ"ל, וכן של בנו הקדוש הגאון רבי מנחם מענדל פאנעט האב"ד דק"ק הוניאד, הי"ד, שנלקח ע"י ההונגרים ימש"ו לאוקראינה ומשם לא חזר.

זכורני עוד היום כשגזזו לו את הפאות הק', אמו הרבנית היתה בוכה, והוא השקיט אותה והעמיד פנים שוחקות באומרו: "אל תירא, אמי", וככה הלך להתייצב לפלוגות מחנה העבודה, ויותר לא ראינו אותו.

וכמדומני שיחד אתו נשלח לאוקראינה גם אחיו, הראש בית דין בדעעש הגאון רבי חיים ברוך הי"ד. שהיה חתנו של הגאון הקדוש ר' חיים הלברשטאם מסאטמאר הי"ד.

הגאון ר' מנחם מענדל מהוניאד הנ"ל, היה חברי ורעי ללימוד סוגיות ולימוד ההוראה. היה לנו חדר מיוחד ע"י הישיבה, ולמדנו ביחד בשקידה, הוא ג"כ היה חריף ובקי וחדש הרבה חידושים בהלכה

ואגדה, והיה נואם ודרשן נפלא, עד שפעם אחת שמעתי ממרן אביו זצ"ל בזה הלשון: בני מנחם מנדל הוא גאון חריף מעמיק כמו זקני רבי מנדל'ע בעל "מעגלי צדק" זצ"ל.

...

באותו זמן היתה התגברות כתות שונאי ישראל ברומניה, בשם "משמר הברזל", כשעלה לכסא ראש הממשלה ברומניה האנטישמי הרשע גוגא (המן האגני) יחד עם שותפיו הרשע פרוף' קוזא זאליא קודרנו יש"ו.

ארמונו של ראש הממשלה הנ"ל היה בעיירה טשוטשא - לא רחוק מהוניאד שלמדתי שם בקטנותי. וידענו מהארס המפעע של הנחש הארוך הזה.

זכורני שפעם בליל שישי, היתה כבר החלטה בכל

שער ספרו קרבן משה

הסניפים של "משמר הברזל" בעיירות רומניה איך לחלק את רכוש היהודים והבתים בין הגויים וח"ו להרוג ולאבד ר"ל.

זוכר אני, שמרן הקדוש רבינו מדעעש הזכיר את המצב האיום באיזה הספד ואמר כי "הקהל אל יפחד, הקב"ה יהפוך ויבטל את הגזירות ויקיים "ונהפוך הוא", וכי בזכות אבותיו הקדושים שהיו מנהיגי המדינה, ובפרט זקנו מרן בעל ה"מראה יחזקאל" אב"ד וראש מדינת זיבענברגן כולה, יש לו הכוח להפוך הגזירה ולבטלה ויראו שונאינו ויבושוי!"

זה היה ביום החמישי בשבוע שרבינו אמר דברים אלה, ובליל שישי נתבשרנו שממשלת גאנא נפלה!

וליהודים היתה אורה ושמחה...

שמעתי אז מאחד שסיפר, שמעם באותו הלילה שסניף "משמר הברזל" היה בשכירות אצלו בביתו, ושמע דרך הקיר שהזכירו שמות העשירים בדעעש שצריכים ח"ו לחסל אותם ולשדוד את רכושם, אבל כאמור הקב"ה הפר עצתם. וכאור הבוקר שהיהודים שמעו את הבשורה הטובה היתה ממש "שמחת פורים" - יהודים התנסקו ברחובות העיר על שיצאו מאפלה לאורה.

כתבתי זאת לזכרון לזכור חסדי ה' יתברך, ותגזר אומר ויקם לך, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, שנתקיימו דברי מרן רבינו זצ"ל. וכפי שידוע לי, הרשע זליא קודרנו נהרג בריות באחת מתחנות הרכבת בעיירות רומניה, כן יאבדו כל אויבך ה'.

...

כשהגיע הזמן לחובת גיוס לצבא הרומני, והם לא רצו לוותר אפילו על בני הישיבות, הנה מיד בשנה הראשונה כשנכנסתי למחנה הצבא התיחסו אלי רע מאד, תיכף כשנכנסתי למעון החיילים בא מפקד והתחיל סתם ככה להכות אותי, על שאלתי מה עשיתי? ענה לי: "סתם ככה, שתדע שאתה חייל שלנו",

אחרי זה שלחו אותי לחיל התותחנים, ובתור בחור ישיבה אף שידעו שאיני מבין בענינים אלו, הכניסו אותי לאורוות הסוסים שאני אהיה אחראי על סוס שמובילים את התותחים.

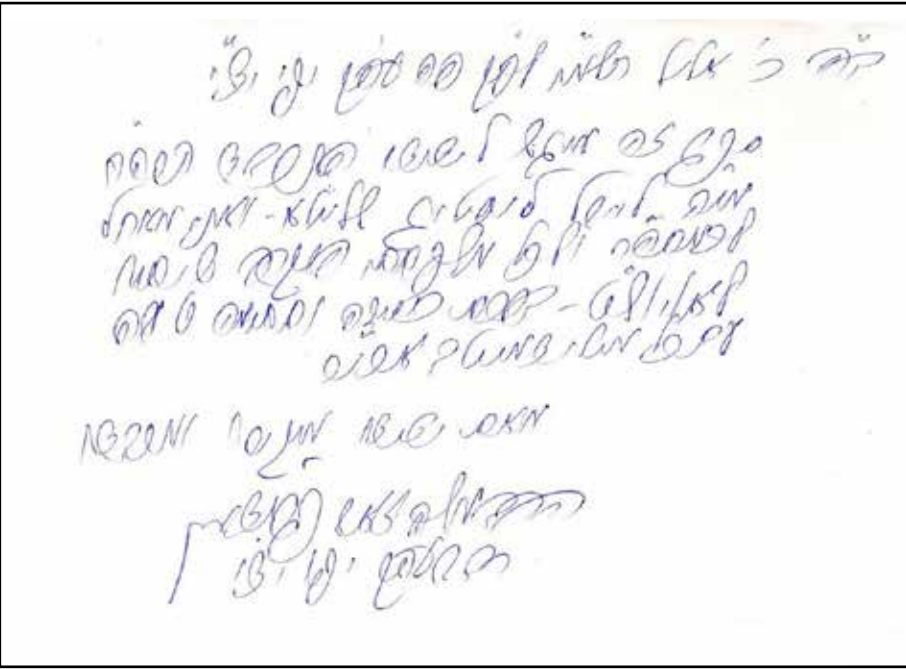
כשרציתי לזוז, נשך אותי הסוס ביד, וכמעט ששבר לי את היד. אח"כ נודע לי, שזה הסוס הוא היותר פרוע מכל הסוסים, ואותי בתור בחור-ישיבה שמו דוקא אצל הסוס הפרוע שיעשה לי צרות צרורות.

וכן תיכף גזזו לי את הזקן והפיאות באופן אכזרי, בלעג ציני עם סכינים ומספרים, ותלשו את השערות בידים, עד שהקב"ה עזר לי שקיבלתי דיחוי לשנה. אני לא רציתי לקבל את הדיחוי, ונכנסתי למשרד הראשי להתלונן על הדיחוי, שומר הפתח נתן לי רשות להיכנס ובא קצין ושאלני על בקשתך, אמרתי לו: אינני רוצה לקבל דיחוי, אני רוצה לגמור אחת ולתמיד. אבל הם אמרו: אם יש החלטה

לדיחוי, אתה מוכרח ללכת הביתה.

כשהלכתי החוצה, ראיתי איך שהמפקד התחיל להכות את השומר למה נתן לי רשות להיכנס. וודאי שגם זו לטובה שכן קבלתי אז דיחוי, כי מי יודע איך היה עובר עלי השירות בצבא.

חזרתי הביתה, ומיביתי כתבתי אז מכתב שאלה אל האדמו"ר הקדוש מדעעש בענין סתם יינם, כי שהייתי בשבת בפאקשאן אצל יהודי שלא ידעתי אם הוא שומר שבת ואולי יש ליינו דין סתם יינם, כי רובם לדאבונו לא היו כ"כ צדיקים, ולכן חשבתי אולי אעשה קידוש על הפת ולא אצא בהקידוש של בעל הבית... (אבל האמת ניתן להיאמר, שמדת הכנסת אורחים וגמילות חסדים שהיה בין בני

כתב ידו של הרב מיפו בהקדשה על הספר קרבן משה שהעניק לא מיידידיו

ישראל ברומניה העתיקה אין לשער. למשל, כשאל משהו העירה ושאל משהו על כתובת, רחוב או בית מסוים, לא הסתפק לענות: לך ותחפש כאן וכאן. רק בעצמו לקח את ידך ואמר בוא ואראה לה...)

...

בשנה השניה נלקחתי, והייתי כארבע שבועות במחנה. ואז העמידו אותי בין העומדים בתור למשלוח למקום שקשה היה לצאת לחופשה משם, אבל ברגע האחרון ראה אותי המפקד הראשי הרומני ושאל אותי: "רבי, מה אתה עושה פה, רופן מהר בחזרה לקרסקטין", ולפי פקודתו שוחרתי מהמשלוח, וקבלתי חופשה ממושכת.

וראה זה פלא, שאז לא היה בכיסי רק עשרים ל"י, (זה היה שם המטבע) ונדבתי אותם לקופת רבי מאיר בעל הנס, ואמרתי: "אלקא דמאיר ענני" ג"פ וישועת ד' כהרף עין ממש, אילו המפקד לא היה מגרש אותי מהשורה, מי יודע מה היה איתי. ישועת ד' הגיעה ברגע הקריטי ביותר ממש ברגע האחרון. ותודתי לד' שזכיתי להינצל בזכותו של רבי מאיר בעל הנס.

וראה עוד יותר פלא, תיכף כשהגעתי למחנה הצבאי בעיר פאקשאני, קבלתי כאב עיניים, והם אמרו 'היהודי הזה עשה בעצמו שיהיה חולה', ולא רצו להאמין שאני חולה. אבל בעזרה"ל לא עברה ממני המחלה, העיניים נדבקו ביחד, והם עשו לי רפואות אכזריות, ולא נתנו לי רשות אפילו לישון בין החולים היותר בריאים - שלא אדביק אותם במחלות, וזה עזר לי בהרבה שע"ז קיבלתי את החופשה הממושכת כנ"ל. חסדי השי"ת כי לא תמו כי לא כלו רחמיו, כל מה דעביד לטב עביד.

ונשארתי גם בפעם השניה עם הזקן והפיאות ג"כ, שלא נגועו בי לרעה. ואדרבה עוד יכולתי שם להתפלל בטלית ותפילין בין כל החיילים הגויים, ואדרבה הקצינים באו אלי להתוכח ולשאל אותי בעניני הדת היהודית, ועניתי להם לקיים "ענה כסיל כאיוולתו".

זוכרני שקצין אחד שאל להסביר לו, על מה אני לובש את התפילין. והשבתי לו במשל, אם אתם אוסרים משהו בחבלים ואזיקים והוא לא יכול להתנועע בעצמו, הוא מוכרח עי"ז לקבל את מרות הצבא והמפקדים, כן אנחנו, מתקשרים בעבותות של רצועות התפילין, ומדגישים בזה שאנו מקבלים מרות של הקב"ה ואנחנו משועבדים לעבודתו יתב"ש ואין לנו רשות לזוז בלי רשותו של הקב"ה ופקודתו!

הקצין קיבל את ההסבר ברצינות, ואדרבה נתן לי כבוד וחופש לפעול על פי הדת, ואפילו לא לאכול מהמטבח שלהם.

אמנם שוב ראיתי דבר פלא, התאמת לי מה שאמרו חז"ל (עי' מכילתא פר' בשלח) "טוב שבגויים הרוג", דוקא טוב שבגויים, והכוונה על גוי שמראה את עצמו טוב, שמזה קשה להיזהר! משא"כ אלו הגויים המראים בגלוי את רשעותם ושנאתם מזה יותר קל להיזהר.

וכן היה כאן, כמעט כל החיילים הפשוטים היו

עצומה, הרבה מתלמידיו גדלו, והקימו בתים לתפארת שהמשיכו בדרכי המסורת מדור דור. היה נצר מגזע גאונים וצדיקים מאורי עולם, ממשפחת רבינו הגאון המפורסם רבי הלל ליכטנשטיין מקולומיא זצ"ל, מגדולי לוחמי מלחמות ה' בדורותינו. ובהקדמות ספריו הוא כותב כי למשפחתו שלשלת יוחסין של כ"ד דורות רבנים, אב"ד בקהלות קדושות.

חמי זצ"ל היה גיסו של הגה"ק ר' יהושע בוקסבוים אבדק"ק גאלנטא זצ"ל הי"ד שג"כ הובל לאושוויץ בראש מאות תלמידיו הי"ד. זקיני רבי ברוך בענדיט ליכטנשטיין זצ"ל הנ"ל, היה חתנו של הגאון הקדוש ר' יעקב משה שווארץ זצוק"ל אב"ד קראלי, אשר על גדולתו וקדושתו סיפרו נפלאות, ומפורסמת ידידותו האמיצה עם מרן הגה"ק מצאנז בעל דברי חיים זי"ע.

...

באלול תרצ"ה באתי בברית הנישואין בק"ק גערלא, עם זוגתי בזו"ר הרבנית מרת זיסל ע"ה הי"ד.

השושבינין היה מורי ורבי הזכרון יעקב מדעעש זי"ע הי"ד, וזקיני הרה"צ החסיד ר' בנימין אהרן פרידמן זצ"ל. ומצד הכלה היו השושבינין האמא מרת דאכה ע"ה, ודודתי אשת דודי הג"ר יהושע אהרן צבי רוזנפלד, תלמיד הגה"צ ר' שמואל רוזנברג אבדק"ק אונסדורף בעל באר שמואל - כולם נהרגו ונשרפו עקדה"ש הי"ד.

דודי הנ"ל היה תלמיד חכם גדול ויר"ש. זכורני שסיפר לי פעם כשהלך בסוף הזמן הביתה מאונסדורף, נסע דרך ראצפערט שם היה הגה"ק מהרי"ד מבעלזא, והגאון מאונסדורף שלח עמו ד"ש ופיתקא להגה"ק מבעלזא זצ"ל, והיה הדבר לשמחה ולעונג להאדמו"ר, ובמשך שעה ארוכה דיבר אתו על הנהגות הגאון מאונסדורף זצ"ל,

שונאי ישראל, ורק כשראו שהקצינים נותנים לי כבוד, לא העיזו לפגוע בי לרעה. משא"כ, אחד מהחיילים הנ"ל היה מקודם טוב מאד אלי, והראה לי אהבה רבה, ולבסוף היה הוא המציק היחידי לי מכולם!

...

אחרי ששוחרתי חזרתי להמשיך ללמוד בישיבה הקדושה בדעעש.

וכשחזרתי הביתה לחג בסוף הזמן, נכנסתי לבקר אצל המרא דאתרא בקראסנא, כ"ק רבי ברוך בענדיט ליכטנשטיין זצ"ל והוא אמר לי בזה"ל: אני רוצה לשדך אותך עם נכדתי, בת בני הרה"ג ר' אברהם ליכטנשטיין הגר בעיר גערלא שהיה שם רב ומו"צ.

ואמר לי עוד, זקנך רבי אשר לעמיל זצ"ל בא אלי פעם ואמר לי שהוא רוצה להשתדך אתי עם אחד מבני או מבנותי, ואז לא אסתייעא מילתא, ועתה אני רואה שדיבור לא הולך לאיבוד, וכל דיבור עושה רושם, ואני רוצה עכשיו להשתדך עם נכדו. כמובן אני הסכמתי תיכף להשידוך. מורי וחמי הגה"ק רבי אברהם ליכטנשטיין זצ"ל היה כאמור בנו של אותו זקן, ציס"ע לוחם מלחמות ה' במסירות נפש, רבי ברוך בענדיט ליכטנשטיין אבדק"ק קראסנא והסביבה, שעלה ג"כ על המוקד עם כל בני קהלתו הי"ד.

חותני זצ"ל היה גאון עצום, דרשן מפואר, נואם בחסד עליון. מי ששמע דבריו החוצבים להבות אש, שהיו יוצאים מן הלב, היה כמעט מן הנמנע שלא להוריד כנחל דמעה בהרהורי תשובה אמיתיים.

כן היה חותני זצ"ל חכם ופיקח, ומומחה עצום בדיני ממונות, ולקחו אותו לכל מיני דיני תורה ובוררות מסובכים, וברוב גאונותו וחכמתו גישר בין ההרים, ותמיד היו ב' הצדדים מרוצים מפסקיו. השפעתו בעיר סאמוש-אוויואר והסביבה היתה

ושאל אותו פרטים מהשיעורים שלו בשיבה ובתפילה וכל שאר התנהגותו, כי החשיבו מאד בתור גאון וצדיק ומנהיג גדול.

זכרני שסיפר לי שאונסדורף היה ממש כפר קטן כעשרים משפחות יהודיות, והחזיק שם ישיבה של קרוב ל-400 בחורים, ובאמת זה פלא – לא היו עוד אז פנימיות משוכללות כהיום, ואעפ"כ המשפחות היהודיות עזרו לרב שלהם בכל מיני עזרה, וכן אולי גם הכפרים הסמוכים עזרו לזה באוכל וכדו', והי' להם אכסניה גם אצל הגוים שלקחו חדר ל-5-4 בחורים בשכר חודשי.

...

בהונגריה זה לא היה דבר נדיר. ניקח למשל את כפר פאיע, שגם היה כפר קטן אולי כ-15 משפחות יהודיות, וגם שם החזיק הגה"צ מפאיע זצ"ל ישיבה גדולה של קרוב ל-300 בחורים. וראה זה פלא, בהונגריה אפילו בחווה חקלאית שגרו שם רק שלשה משפחות יהודיות החזיקו להם רב גאון וצדיק, ונתנו לו די מחסורו והיה גם מנין בריווח, וגם החזיקו ישיבות במקומות קטנים כאלו. זה היה כוחה של יהדות הונגריה הצרופה.

ובאמת בהונגריה היה ליהדות החרדית כוח אדיר בהשפעה על הקהל, ובפרט אחרי האסיפה הגדולה של רבני הונגריה בשנת תרכ"ט שנעשתה חלוקה והפרדת הקהלות בין הרפורמים והאורתודוכסים. והרבנים היו אומרים דרשות ומוסר בכל מיני הזדמנויות, ובפרט בימי החג והימים הנוראים, וזה השפיע מאד על הקהל.

ושמעתי פעם מהגה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל זי"ע, כשבאתי לשולחני הטהור מיפו לתל אביב לשבת תשובה או לשבת הגדול (אינני זוכר), שאל אותי, "נו! אמרת היום דרשה?" אמרתי לו כן! אמר לי: "טוב עשית, מקובל לי מאבותי הקדושים שאמרנו, שמה שאנחנו ראינו יראת שמים וצדקות ביהדות הונגריה, היה זה משום שהרבנים אמרו הרבה דרשות וזה השפיע מאד על הקהל".

...

אחרי החתונה גרתי בגערלא כשנתיים ימים וכיהנתי בתור ראש ישיבה קטנה במקום. אח"כ נתקבלתי בתור ראש ישיבה קטנה בדעעש, וכן הייתי רב בביהכנ"ס דחסידיים הגדול, שם למדתי שיעורים כסדרן עם קהל שומעי לקחי, גפ"ת בכל ערב, וחומש עם פירש"י בכל ליל שישי.

תמיד כאשר עשיתי סיום מסכת, זימנתי את מרן כ"ק אדמו"ר מדעעש אב"ד דשם, להשתתף אתנו עם קהל הלומדים הקבועים, ועוד קהל. והיתה הפגנה אדירה לכבוד התורה בשמחת מצוה ושולחנות ארוכים בטוב טעם.

כן ארגנתי בדעעש את תורת הש"ס, וחילקתי את הש"ס על יומא דהילולא של הגה"ק בעל "כנסת יחזקאל" מדעעש זצ"ל בכ"ב בכסלו.

כשאני זוכר בעירנו המעטירה דעעש, זכור תזכור ותשוח עלי נפשי, בעת עוברים לפני הדמויות המופלאות של החסידים ואנשי מעשה, סתם בעלי בתים ת"ח עסקנים בצרכי ציבור לשם שמים,

אדמו"ר"ם ורבנים, נשים צדקניות וילדים נחמדים עם פאות מסולסלות הלומדים בתלמודי התורה ובישיבות הקדושות, הבחורים הנחמדים למאות, תמונה נהדרת ומפליאה, אשר עלה עליהם הכורת היטלר ימ"ש עם עוזריו ההונגרים ימ"ש וזכרם.

...

ואכתוב מעט אשר עבר עלי ועל משפחתי הי"ד. בקיץ תש"ד אחרי חג הפסח נלקחו כולם, כל אנשי קהלת דעעש והמחוז סאמאש ושאר המחוזות בסביבה לגטו "בונגור", זה היה יער מחוץ לעיר דעעש. כמה שבועות היינו שמה במצב איום ונורא מופקרים לגשם ולרוח.

כל בתי העיירות נשדדו ונסגרו בבריה ומנעול. כעשרים או יותר ספרי התורה מבתי הכנסת לקחו והטמינו בבור גדול באדמה ביער הנ"ל.

אחרי השחרור, אנו השרידים שבאנו הביתה, אחד מעיר ושנים ממשפחה, פתחנו שוב את הבור, ולקחנו משם את ספרי התורה שבחלק גדול מהם היו היריעות רקובות מהרטיבות של האדמה. ומה שיכולנו להציל ולתקן, שמנו שוב חזרה בארון הקודש בביהכ"נ הגדול של עירנו המעטירה הקדושה דעעש, שהיתה פעם ואיננה עוד.

*

לאחר כמה שבועות של שהייה במקום האיום הנורא הזה, בחודש סיון תש"ד, נשלחו אנשי הגטו בשלושה טראנספורטים לאושוויץ, דחופים ודחוסים כ-120 נפש בקרון סחורות ובהמות, בלי אוכל ובלי מים. ביניהם היו גם אשתי הראשונה האשה הצדקנית מרת זיסל בת הקדוש הגאון רבי אברהם ליכטנשטיין רב בק"ק סאמאשוואר ע"י דעעש, וכן בני היקרים, הילד חיים מנחם בן 9 שנים, הילד יוסף מרדכי בן 7, והילד ישעיהו בן ה-5 שנלקחו בטראנספורט השני. ביום המר והנמהר י"ז סיון הי"ד!

אלה העקדות זכור השי"ת, עם שש מאות רבבות אלפי ישראל שהובילו אותם לטבח ברציחות אכזריות ונוראות שלא נשמע דוגמתם בעולם, וכל מיני מיתות משונות ר"ל ושריפת גופם בכבשונות האש, אשר אין הפה יכול לדבר והקולמוס יכול לכתוב את הסבל הנורא והאיום של הקרבנות הקדושים.

כן הובילו את אמי מורתי הצדקנית מרת דאכא ע"ה וכל משפחתה, אבי חורגי מוהר"ר מרדכי יוסף, ואחי הילד מנחם שהיו בגטו של סאמאשוואר ביער סמוך לעיר, וכל תושבי המחוז של סאמאש נדחפו למקום הנ"ל. שם היו ג"כ כמה שבועות בסבל איום ונורא, ואחרי זה הובילו אותם לגיטו קלויזנבורג ומשם בכמה טראנספורטים לכבשונות האש של אושוויץ. בו' או ב' סיון הגיע המשלוח לאושוויץ וידוע שאחרי כמה שעות שהגיעו, גירשו אותם מהקרונות בסביבת תחנת הרכבת, והיה שם המיון הידוע ע"י הרופא האכזרי ד"ר מנגלה ימ"ש, מי לימין ומי לשמאל, חלק לעבודת כפיה וחלק השני תיכף נתנו להם סבון ואמרו להם שהם הולכים למקלחת, אבל זה היה תאי הגזים שבמשך כמה דקות נחנקו הקרבנות ומשם הובלו למשרפות.

ועל כל קרובינו היקרים שנשרפו ונאבדו ואינם בחיים עוד ע"י הרשעים הארורים יש"ו בכבשנים של אושוויץ ומיידאניק אנו קוראים: ארץ אל תכסי דמם, ויהי עפרם צבור לפניך, ובזכותם של הנשמות הטהורות והזכות הללו, שלח לנו במהרה את משיח צדקנו ונזכה במהרה לתחיית המתים, כפי שידוע מתשובת הרדב"ז שמקובל מפי אליהו הנביא, שאלו שנהרגו ע"י הרשעים יש"ו יעמדו לתחיית המתים עוד לפני ביאת המשיח במלבושם ממש כמו שנהרגו, וכל אחד יזכה לראות את קרובו ושאר בשרו.

ה' יאמר לצרותינו די ויאמר למלאך המשחית הרף! וינקום לעינינו נקמת דם עבדיו השפוף ונקם ישוב לצריו ותחזינה עינינו במהרה בגאולה השלימה בביאת המשיח ובתחית המתים במהרה בימינו אמן.

...

מורי ורבי האדמו"ר מדעעש רבי יעקב אלימלך פאנעט זצוק"ל הי"ד נלקח בתחילה עם כל משפחתו וביתו אל הגטו "בונגור" הנ"ל, שם היו כמה שבועות בסבל נורא וקשה. עד שלקחום בטראנספורט השלישי ביום ח"י סיון.

הי' גאון וצדיק פה מפיך מרגליות, בדרשותיו החוצבים להבות אש, ובפילפוליו העמוקים, אפס קצהו תמצא בספח"ק זכרון יעקב שנדפס לאחרונה בארה"ב, אבל זה רק אפס קצהו, כי נשאר ממנו חיבורים רבים בהלכה ואגדה ודרוש, הרבה אשר אני בעצמי כתבתי כי הוא בקש ממני שאכתוב לו הדרשות וחד"ת שנאמר על שולחני הטהור, ואח"כ הגיה אותם אדמו"ר זי"ע בעצמו.

היה מדברנא דאומתיה, מנהיג למופת, דבריו נקשבו בקשב רב בכל אסיפות הרבנים שהיו ברומניה והונגריה והתחשבו מאד בדעתו הקדושה כיון שהיה חכם ונבון ופקח ביותר. כל הופעותיו היו כולו אומר כבוד, היה גבוה משכמו ולמעלה מן העם, גם בקומה גשמית אבל העיקר בקומה רוחנית, פניו האירו ממש, קרן אור פניו, חבל על דאבדין ולא משתכחין.

זכרני שפעם היה משובתי שבת בדעעש הגה"צ רבי אהרן ראטה בעל שולחן הטהור זצוק"ל, ביקרתי בשולחנות שלו שניהל ברוב עם, וגם בימות החול ביקרתי אצלו, ודיבר אתנו מאישיותו החשובה של רבינו האדמו"ר מדעעש. ואמר לי בזה"ל: "הדרת הפנים של רבכם היא להפליא, צורה קדושה ונוראה". חזי מאן גברא רבה קא מסהיד עליוהו. חתנו הוא כ"ק הוא האדמו"ר מתולדות אהרן רבי אברהם יצחק קאהן שליט"א (זצוק"ל) מהוניאד עיר מולדתי, ואביו היה נקרא "דער ארץ ישראל איד".

ועד ראה שנשאר לפליטה סיפר, שרבינו אדמו"ר הקדוש מדעעש היתה אפשרות להינצל, באו עם טעקסי, ורצו להעבירו הגבול עם כל משפחתו לרומניה, אבל הוא אמר: "אני הולך ביחד עם כל בני קהילתי, מה שיהיה אתם יהיה איתי, אני לא אטוש את צאן מרעיתי". וכך הוה, חבל על דאבדין הי"ד.

ציור דמות דיוקנו של הצדיק הקדוש הישמח משה זי"ע

פעם שמע הצדיק מקאליב שמרן הגה"ק בעל הישמח משה מאיהעל זי"ע יבוא לשבות בעיר סערענטש. אמר הרבי הקדוש מקאליב למשמשו "אני גם הייתי רוצה להיות בשבת זו בסערענטש" ונסע לשם.

ידוע שהגה"ק מאיהעל הי' ישן כל לילה ומקלו לצד מיטתו, אולי משיח יבוא, שיהיה מיד "ומקלכם בידכם", שילך לקבל פני משיח ולא יצטרך לחפש אחרי מקלו.

גם בשולחנו הטהור בליל שב"ק, התאנח הגה"ק הישמח משה כהרגלו על חורבן בית המקדש, ולמה בן ישי עדיין לא בא, אמר הגה"ק מקאליב בהביטו בפני הצדיק מאיהעל: "איהעל'ער רב, איר קרעכט און קרעכט וועגן משיח'ן, און מ'לאזט אייך קרעכטצן, ווען איר וואלט געגעבן איין קרעכט'ן וואט ער שוין דא געווען" ע"כ דבריו הפלאיים של הצדיק הפלאי.

את המעשה הזאת סיפרתי לחברי בקרון בהתרגשות עצומה, וצעקתי אז: "קאליב'ער רבי, איר ליגט נישט ווייט פון דא, איר זענט אזוי גרויס, אז איר וואלט א קרעכט'ן געגעבן, וואלט משיח שוין דא געווען, רבי! מיר שטיין דא אין גאנץ כלל ישראל אין א גרויסע סכנה פון די צוררים ימ"ש, מיר זענען דא אין די בהמה-וואגאנען פארשפארט ווי בהמות, שוין דריי טאג האבן מיר נישט קיין ביסל וואסער, רבי העלפט כי באו מים עד נפש!"... וצעקתי בהתלהבות גדולה ובבכיה נוראה עד שכל חברי לצרה זו געו בבכיה. וראה זה פלא, כמה רגעים אחרי זה שומעים אנו איך שהרשעים פותחים את מנעולי הקרונות, והקלגסים צועקים, לכו להבאר בתחנה ותקחו מים בכליכם, וכשהרובים מכוונים אלינו בסכינים ליוו אותנו עד הבאר של התחנה, וכל אחד שתה מים וגם מילאנו את הנאדות מים. ראה כמה גדול כח הצדיק זי"ע.

המשך יבוא א"ה.

קדשו את בית דעעש, וכן כיהן כנשיא כולל "זיבענבירגען" לארץ ישראל ולתפוצות.

בשנת תשכ"ג נסתלק הצדיק. אחרי איזה ימים נתכנסו בעיה"ק ירושלים תובב"א להספד מר בראש כל רבני רומניה, וגם אני נכבדתי להספידו, ולפי בקשת כל הקהל הכרזתי באמירת מזל-טוב לרבינו ז"ל, שאנו מקבלים לאדמו"ר ואב"ד דעעש ונשיא הכולל "זיבענבירגען" את בנו בכורו הגה"צ ר' צבי מאיר פאנעט שליט"א (זצ"ל), למלא את מקום רבינו זי"ע.

מדי פעם ביומי הדילול של הני צדיקי מתאספים תלמידיו וחסידיו אוהדי בית דעעש לסיום ש"ס ומשניות, ומשמיעין מילי דהדרנא רבינו שליט"א (זצ"ל) ורבינים חשובים, וגם אני הצעיר בתוכם, ואני מעורר תמיד את הנאספים לזכור מחסידות דעעש המעטירה, וללכת בדרכי רבותינו הקדושים מנוחתם עדן, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן...

...

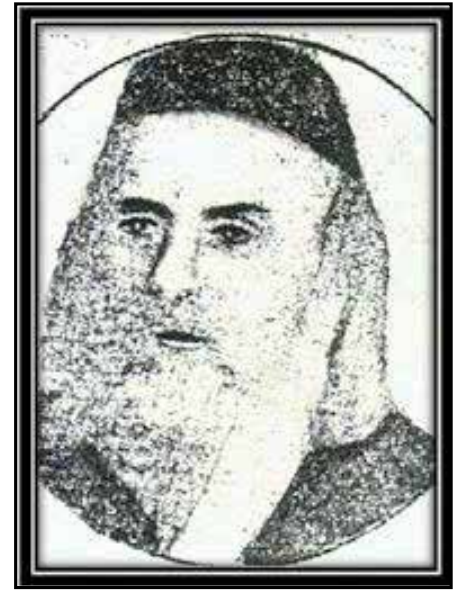
כעת אספר בפרטות מאשר עבר עלי בשנות השואה הנוראות. קשה לי לפעמים להבין כיצד עברתי מאורעות קשות כאלו ונשארתי ב"ה בחיים, ורק סייעתא משמיא שרצו שאמשיך להקים את משפחתי שיחיו לאוי"ט ולעזור ולסייע לאחרים.

לפני שגירשו את כל משפחתי הי"ד ליער 'בונגור' שליד דעעש, יחד עם כל אנשי הסביבה, התחילו מקודם בנישול היהודים מפרנסתם באופנים שונים ומשונים, ובהתקפות על יהודים ברחובות ובדרכי התחבורה, וצרות וגזירות מתחדשות מדי יום ביומו. אח"כ לקחו את הגברים למחנות עבודת כפיה 'מונקאש סאזאד', וגם אני הצעיר בתוכם, והשארתי את אשתי ושלושת בני היקרים הי"ד בלי משען ומשענה.

פתאום אנחנו מקבלים הודעה דחופה שכל מחנות העבודה יתאספו לנאדיא-באניא, לשם הגיעו אלפים ורבות מאחינו בני ישראל, ובראש היה הצורך הידוע לשימצה מארדעניא ימ"ש. את היותר חזקים שלחו משם לאוקרניה - מקום ידוע לשמצה שבו עשו להם צרות צרורות, ומעט מזעיר זכו להינצל. והיותר חלשים קיבלו שחרור. נסענו הביתה עם רכבת משא, בכל תחנה עמדה הרכבת שעות ארוכות, כשרצונם ימ"ש היה שהקהל יתקרב בחורף הקשה.

אבל שמחתנו היתה לשוא, כי אחרי כמה ימים קבלנו המשוחררים שוב צו גיוס לבוא לנאדיא-באניא, ושם היתה האכזריות ממש נוראה, ספגנו מכות ועלבונות וזביונות לפני שאספו אותנו ברכבות, וסגרו את הקרונות - ושלושה ימים לא פתחו אותם! המצב היה איום ונורא. קצת אוכל לקחנו אתנו, אבל מים לא היה לנו, והצמאון אכל בנו, והקרונות היו סגורים.

בעת שעברה הרכבת בעיר וואשראש-נאמען, מול העיירה קאליב בה היה דר ונטמן הצדיק הקדוש רבי יצחק אייזיק'ל מקאליב זי"ע. סיפרתי לחברים בקרון את הסיפור ששמעתי פעם בליל הסדר אצל מו"ר האדמו"ר הזכרון יעקב זצ"ל בדעעש:

ציור דמות דיוקנו של הצדיק הקדוש רבי אייזיק'ל קאליבער זי"ע

...

אחיו הגה"צ רבינו יוסף פאנעט זצ"ל אבד"ק אילאנאד והגלילות, אהב אותי למאוד. זוכרני שפעם הייתי מוטל ר"ל על ערש דוי באכסניה שלי בעת למדי בישיבה הרמה בדעעש, ובא לבקרני ביקור חולים, ושאלני: מה המחלה שלך? אמרתי לו, 'איך בין פארדארבן' (היינו שקיבתי התקלקלה מאיזה מאכלים), אמר לי: "פלא, אין דעעש קאן מען אויך פארדארבן ווערן?"...

הוא ברח מגטו דעעש יחד עם כל משפחתו והיו לו נסים ונפלאות גדולות. בנו הבכור הגדול רבי משה פאנעט דאג להציל את כולם, ע"י שהתחפש לגוי ודאג להביא גם להם מלבושי נכרים כדי שלא יכירו אותם.

אבל ראה זה פלא, לאחר שכבר הציל את כולם ליערות הסמוכות (שם הם עד כלות המלחמה), בא בחזרה לגטו בשביל איזה פחים קטנים, והונגרי צעיר אחד חשד בו ובקש ממנו להזהרות, ונודע עי"ז שהוא יהודי, והרגו אותו מיד הי"ד.

מה שעבר על רבינו ביערות תקצר היריעה מהכיל לספר. סיפר לי שפעם בא גוי אחד עם רובה ליער שהם התחבאו בו, וראה שהם יהודים, ובמקום שהוא יירה בהם, החל הגוי לברוח וראו בזה בבירור נס מן השמים.

אח"כ הלך אותו אחד וסיפר לאנשי הצבא והס"ס כי ביער מסתתרים יהודים. והם הקיפו את כל היעה, אבל לשוא, כי רבינו ז"ל תיכנן בריחה מהיער הזה ליער אחר, ועי"כ שוב ניצלו.

כך תיכנן את כל שלבי בריחתם ממקום למקום, עד שזכה להגיע בשלום עם כל בני משפחתו לטורדא שברומניה, ואח"כ עלה לבוקרסט ולאחר המלחמה לעיר דעעש, שם נתקבל בהערצה לרבה של העיר והסביבה, במקום אחיו ואביו וזקיניו הצדיקים. אח"כ תיכנן שוב בריחה לצרפת, כי גם שם מאחורי מסך הברזל היו צריכים תכנון לצאת, כידוע.

משם היגר לארה"ב עם משפחתו וניהל ממעון

חומת יהושע

על חומותיך הפקדתי שומר ומנהיג ישראל: הגה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע | מלחמתו הגדולה נגד כתות המשכילים למיניהם וייסוד "מחזיקי הדת" | דע מה שתשיב: מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובותינו?!... | וגם סיפורי הוד מהיכל קדשו | כ"ג שבט תרנ"ד

מאת שמואל הערש גאנז

"מחזיקי הדת"

בשנת תרכ"ז נפל דבר בישראל, בלבוב עיר בירתה של גליציה הוקמה חברה בשם 'שומר ישראל', ששמה לה למטרה להפיץ את רוח ההשכלה ר"ל בתוך ציבור שלומי אמוני ישראל, כאשר אל החברה הצטרפו רבים שהיו רחוקים מן היהדות והביאו עמם את רוח ההתבוללות הנוראה.

למטרה העיקרית שהציבה כת 'שומר ישראל' היו כל האמצעים כשרים בעיניהם; שקרים ועלילות דם, הלשנות והצקות - כשהכלי העיקרי בו הם חטבו בראש הציבור, היו לבלרי העיתונים המשכיליים וכתבי העת ההרסניים שהללו החלו להוציא במערכת משומנת ומסואבת של 'עיתונות' ו'ספרות' שנופצה בכל רחבי המדינה, ובהם הם הפיצו את חומרי הרעל במאמרים חריפים ומלאי הסתה ושיסויו כנגד גדולי התורה בהאשימם בדברים הגרועים ביותר, ואילו לציבור יראי ה' לא היה ולו כלי אחד בו היה ניתן להשיב בפומבי כנגד דברי הבלע והאשמות השוא.

גדולי גליציה ובראשם מרן הגאון הקדוש רבי יהושע מבעלזא זי"ע, ראו צורך כי יש לאגד את ציבור החרדים על דברו לחטיבה אחת, זאת באמצעות הקמת ארגון גג שיאגד ויאחד, ויעמוד על המשמר בתקיפות ויילחם בחירוף נפש כנגד המתחדשים.

לשם כך בא בדברים עם גדולי וצדיקי הדור לייסד את הארגון הקדוש 'מחזיקי הדת', אך לא קלה היתה המלאכה כלל ועיקר. זמורות ומסמרות ניסו לתקוע באופני הקודש, חיצים ובלסטרות ספגו כל מי שפעל למען כך,

מהר"י מבעלזא זי"ע

מאז נודע לבריוני 'שומר ישראל' אודות דבר הקמת "מחזיקי הדת".

בין היתר פנו עוכרי ישראל הללו בתזכיר דברים לממשלה האוסטרית בטענה כי מייסדי החברה החדשה הינם 'אנשים חשוכים', שהתאגדו במטרה להחזיק את העם היהודי שבויים בידיהם חשוכים ובערים ללא השכלה. לא שונה בהרבה מההשמצות החולניות מאז ועד היום.

מאחר שחברי 'שומר ישראל' היו מקורבים למלכות, הם הצליחו לעכב במספר שנים את הרישיון הנצרך להקמת וייסוד האגודה - 'מחזיקי הדת', ולכתב העת החרדי שישמש כמענה לעיתוני המשכילים כדוגמת: 'המגיד', 'העברי', והעולה על כולנה 'דער איזראליעט'

שי"ל בגרמנית, כשליצידו מוסף מיוחד שהוציאו בלשון הקודש בהם הם לגלו על אנשי 'מחזיקי הדת'.

לצורך השגת הרישיון הנכסף, פעל רבות הגה"ח רבי מרדכי פעלץ זצ"ל אב"ד בילקאמץ, יחד עם שותפו למלאכת הקודש הרה"ח רבי שמואל מארגאשעס זצ"ל, לימים משנה לנשיא אגודת 'מחזיקי הדת', ובעזרת העסקן הדגול רבי יצחק דויטש זצ"ל תלמיד מרנא החתם סופר זיע"א, הצליחו להשיג את הרישיון הדרוש להפצת הכתב עת ובמקביל גם רישיון להקמת הארגון גג 'מחזיקי הדת'. שני רישיונות אלו היו הכרחיים ביותר כאמור, אשר בלעדם לא יכלו לקדם את מלחמת החרמה כנגד משנאי ה'.

באסיפת אדירי התורה ובראשם הגה"ק מהר"י מבעלזא ועמו הגה"ק רבי שמעון סופר רבה של קראקא, בנו הגדול של מרנא החת"ס זיע"א, נמנו וגמרו כי נחוץ קודם כל לייסד מכתב עת שיהווה בית ועד לסופרים יראי ה' וכי צו השעה מחייב לחגור בעוז, לשנס מתניים ולצאת לקרב בלימה וישמש כנשק יום הדין בפני המשכילים, כך נוסד העיתון החרדי הראשון בגליציה - 'מחזיקי הדת' ששימש עשרות שנים ככלי מבטאם ושופרם של הרבנים וחוגי היהדות החרדית הנאמנה נגד המשכילים והמתחדשים למיניהם.

בחזית העמידה על קדשי ישראל

נקודה מעניינת יש לציין כי בשנים הראשונות נדפס בעמוד הראשון בכל גיליון 'אזהרה ובקשה' בו התבקשו הציבור "לנהוג כבוד בזה המכתב עת כמו בכל ספרי הקודש,

בית מדרשו ושל אביו השר שלום מבעלזא זי"ע

ענה מהר"י זי"ע כסיל כאילותו, בהזדמנות זו בלבוב או בהזדמנויות אחרות.

לאחר האסיפה הגדולה בלעמבערג שקרא מהר"י זי"ע בחודש שבט תרמ"ב, בה השתתפו רוב גדולי וצדיקי הדור, לדון בעניני התקנות שתקנו חברת "מחזיקי הדת", חששו ה"משכילים" מפני תוצאותיה, בפרט כשה"מחזיקי הדת" כבר קבלה אישור ממשלתי כנציגת היהדות החרדית והתבקשה להגיש הצעותיה לתקנות הקהילות, ואי לכך הגיע אליו א' מראשי המשכילים ד"ר ביק, וביקש לדון ולעשות פשרות מסויימות. בתוך דבריו אמר למן זי"ע: "בכל דבר צריך למצוא את הדרך הממוצעת, ואי אפשר להיות קיצוני לא לכאן ולא לכאן, אם כן הבה נפשר ונלך כולנו בדרך הממוצעת".

נעמד מן זי"ע מכסאו, ניגש אל החלון ואמר לו: "הרואה אתה מי הולך בצדי הדרכים?", השיב ביק: "אכן רואה אני אנשים מהלכים שם..." "ומי הם ההולכים באמצע הרחוב?" שאל מן, השיב ביק: "הסוסים..." - ופניו חפו.

(אוצר שיחות צדיקים עמ' ער)

מה חטאנו שהם רוצים לאהוב אותנו...

"הגה"ק מהר"י מבעלזא זצ"ל כשהיה בלבוב באסיפה הראשונה, בשנת תר"מ, לעמוד בפרץ נגד 'שומר ישראל' שאמרו להרוס אשיות היהדות, באו אליו אנשים אחדים מהחבורה הזאת, והציעו לפניו כי רק טובת ישראל הם דורשים ורוצים להנהיג תקנות טובות בהנהגת הקהל וכדומה.

ואמר להם הרה"ק מצינו בתורה, דלבן אמר ליעקב (בראשית לא): 'למה נחבאת לברוח וגו' ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשרים בתוף ובכנור, ויעקב אמר לו: 'מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי, ולכאורה קשה, הרי לבן אמר לו דברי אהבה וחיבה ויעקב משיב לו דברי קנטורין. אמנם נודע כי טבע הרע לשנוא את הטוב ולאהוב את הרע, וכמאמר חז"ל (ב"ק צב):

ישא פנים ולא יקח שוחד, ואף האמת נר לרגליו והצדק אור לנתיבתו - הוא העתון אשר כשמו כן הוא, קולו הנהו קול של כל מחזיקי הדת!"

לא לשנות ממנהגים

מספרים כי ראשי ארגון המשכילים 'שומר ישראל' בגליציה, הופיעו פעם בביתו מהר"י מבעלזא זי"ע והעמידו פני שוחרי שלום, טענו למה זה להרבות במחלוקת בין יהודי ליהודי טוב מוטב נחפש שפה משותפת, אנו המשכילים נכבד את המסורת כל כמה שאפשר ומאידך גיסא ישתדלו האדמור"ים והרבנים להכניס קצת שינויים ו'תיקונים' במנהגי היראים, וככה נוכל להפגש באמצע הדרך ושני המחנות יתקרבו זה אל זה. הרב מבעלזא עשה עצמו כמקשיב לדבריהם, ובסוף אמר 'הניחו לי עד מחר לחשוב בדבר'.

יצאו ראשי 'שומר ישראל' שמחים וטובי לב כאילו הצליחו להבקייע את חומת בעלזא המבוצרת.

למחרת בבואם לקבל את התשובה המיוחלת, אמר להם הרבי זי"ע: "כל הלילה הפכתי והפכתי בדעתך, מה הוא ה'שינוי' שיתכן להכניסו במנהגי ישראל הקדושים, למען השביע את רצונכם? לבסוף עלה במחשבתי הדבר היחיד האפשרי: מאחר ויהודים נוהגים בשעה שהם נוטלים את צפורניהם, לגרד משולחן עץ בעל 4 רגליים, שני קיסמים דקים ולשרוף איתם את הצפורניים. חכמתי בדעתי אולי אפשר לוותר על זה שהשולחן הוא בעל 4 רגליים ולהסתפק גם בשולחן בעל 3 רגלים. אולם לבסוף באתי לידי מסקנה, כי גם זה אי אפשר! כי חלילה לזו ולא יזי כל שהוא ממה שנהגו ישראל הקדושים, אפילו מאלה שאין להם מקור בהלכה".

(אמרות צדיקים, צאנו עמ' רכ"ב)

"דע מה שתשיב"

בפי חסידים ידועים סיפורים נוספים, שבהם

ושלא לנהוג בהם מנהג חול חס ושלום, רק לאספס ולשמרם. וכאשר יתרבו העלים, יתנו הקוראים הנכבדים לכרוך אותם".

הגה"ק מבעלזא פעל להרחיב את גבולות הקדושה, גם בקרב גדולי הדור שעוד לא הסכימו למושג של 'עיתון חרדי'. מסופר שהגה"ק השפת אמת מגור זי"ע אמנם התנגד בשעתו לכך, אך כדי שלא להשיב את פני המהר"י מבעלזא ריקם, ציוה להזמין אליו שתי עותקים מהעיתון, ומיד כשהגיעו לביתו ציוה להעבירם באש...

רק לאחר כעשרים שנה, בסביבות שנת תר"ס, פעל גם בנו ממלא מקומו האמרי אמת מגור זי"ע בכל כוחו למען הקמת עיתון חרדי בפולין, עיתון 'הפלס' ולאחר מכן 'המודיע'.

העיתון 'מחזיקי הדת' אכן עמד על המשמר בענינים העומדים על הפרק, והגיב בחריפות על כל פרצה בכרם בית ישראל אותה נסו להטמיע הרשעים המקורבים ומקושרים למלכות.

כספים אדירים גם הושקעו בהוראת הגה"ק מהר"י מבעלזא למען הרחבתו והרווחתו. החסיד רבי פייביש ענבר ז"ל שניהלו למעלה מעשרים שנה כתב על כך: "רבות פעמים הייתי עמו בצוותא (להבח"ל) אצל אדמו"ר הגה"ק מבעלזא זי"ע ושפך לפניו שיחו, אבל רבינו ז"ל חיזק ואמץ את רוחו ואמר לו מקומך אל תנח, ועוד דברים טובים אשר לא ניתן לגלות, ואמץ אותו בדבריו, וכן לבש עוד וגבורה ועשה את שלו בלבתי חת להחזיק מעמדו, ונהג העלה לכבוד ותפארת יראי ה' יותר מכ' שנה..."

ובשנת תרס"ג הובאו השורות דלהלן בגליון 'מחזיקי הדת', בזה"ל:

"זקנים מן הדור הישן הביטו אז לפני חמשה ועשרים שנה על יסוד עתון אורטודוקסי - חרדי כעל דבר טפל ודבר מיותר, מפני שבאביב ימי חלדם לא צצו העתונים לרבבות כצמח השדה גם בעולם הכללי, ובעולם הישראלי בפרט לא היתה העתונות במציאות, וגם העדרה לא עשתה כל רושם, כי לא היה מי שיחוש לנחיצות עתון עברי, לבד מאנשים פרטיים שבראו להם את 'המגיד' לשם הרחבת השפה, אבל לאינטרסים אחרים לא מצאו העתון העברי ראוי לנחוץ להשתמש..."

"בכל זאת כשבא רבנו האדמו"ר הגאון הקדוש מבעלזא זלה"ה, וברוח קדשו ראה לנחוץ בזמן הזה עתון חרדי, כי יעמוד כצופה נאמן להגיד להם כל הנעשה מצד המפלגה השואפת לחופש הרוח לדחוק את רגלי השכינה, ולהזהיר אותם ולהודיעם את הסכנה האחזה והכרוכה בעקבות צפרי דרור אלה, וכן לכל האינטרסים שהחלו להתרבות בקרב מחנה ישראל, יהיה העתון החרדי הראשון הודיע דעתו והשקפתו. אז קבלו הזקנים שבדור את דבריו באמונה, ולא הרהרו אחרי רבם גם בדבר שלפי דעתם ללא עזר וללא הועיל, ולא הבינו את ערכו... והננו העתון היחידי העומד על המשמר להעיר ולהריע על כל הנעשה בישראל שלא כרצונו ית' וכרצון יראיו, הוא העתון היחידי אשר לא

לוגו הגליון הראשון "מחזיקי הדת"

כאשר התחלתם לדמות בנפשכם להיות כמונו, להתווכח עמי ולנסות למשוך אותי ללכת בדרכיכם חלילה, אז 'אוכיחך ואערכה לעיניך', אצא לקראתכם ללחום בכם בחרב ובחנית!" בדברים אלו שילחם מלפניו. אחרי שיצאו הוסיף מרן לבאר למה מנע עצמו אפילו מלדבר עמהם ואמר: רמ"ח אברים ושס"ה גידים שבגוף האדם מכוונים נגד רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה שבתורתנו הק', כידוע. נמצא שכל אבר וכל גיד שבגוף מכיון נגד אחת ממצוות התורה. והנה הריאות שבאדם מכוונות כנגד מצות אמונה. וכמו שמצאנו בחכמת הרפואה שיש למנוע מלנשום האוויר של אדם הלכוי בריאותו, ולכן נמנעים מלדבר עם אנשים שסובלים ל"ע מחולי הריאות שמא ידבק רח"ל במחלתו, כך גם יש למנוע מלדבר עם יהודי שלקוי באמונת השי"ת, שמא ידבק במחלתו רח"ל!

(האר"י שבחבורה)

פשיעה על ידי מניעה

פעם דיבר מהר"י מבעלזא זי"ע עם הגה"ק בעל ערוגת הבושם מחוסט זי"ע, אודות גודל החיוב המוטל על הרבנים והמנהיגים להדריך ולהורות את צאן מרעיתם את המעשה אשר יעשו, ולהוכיחם שילכו בדרך הנכונה, בין הדברים אמר מהר"י זי"ע, שרש"י פירש במס' שבת (כא) "כבתה, נר חנוכה. זקוק לה, לתקנה, הלכך צריך לכתחילה לעשות יפה דילמא פשע ולא מתקן לה", והיינו שהגם שמושג 'פשיעה' מתייחסת בדרך כלל למי שפשע ועובר עבירה בקום ועשה ועושה דבר שאסור לעשותו, אמנם באמת שייך 'פשיעה' גם למי שמונע את עצמו בשב ואל תעשה מלעשות דבר שהוא מחוייב לעשות, וזה נלמד מדברי רש"י הללו שכתב שאם הוא אינו עושה דבר לתקן את הנר שלא תכבה, הרי הוא גם כן פושע, אע"פ שזה ענין של 'שב ואל תעשה', וכמו כן גם אם הרבנים ימנעו עצמם מלהדריך את צאן מרעיתם ולא יוכיחו ולא ידריכו את העם כראוי, גם זה בכלל פשיעה הוא.

(לקט שפתי קודש, חנוכה)

שינוי הלבוש - דין גרמא...

פעם כשחזר כ"ק זקני מרן מהר"י זי"ע מנסיעה לעיר הבירה וויען זצ"ל, היה זה בערך בשנת תר"מ לפ"ק, אמר לאנשי ביתו: "גלויבט'ס מיר, איך קום הערשט פון וויען, וויען איז צוריק מיט יארן געווען א עיר ואם בישראל והיו שם אנשים גדולי ישראל ובעלי בתים יראים ושלמים, און זייט די יאהר (נקב בשנה מסוימת) נתקלקלו, וזה רק בגלל שהתחילו לשנות את מלבושיהם".

(פרשת מרדכי - כתבי מהר"ם מבילגורייא זצ"ל)

הפשרה שהציע למשכילים...

מהר"י זי"ע השיב פעם למשכילים בלבוב

כעת האף הגדול הזה? ענה לו מהר"י זי"ע: "אמנם כן הוא, בחיי אבי ז"ל ואף בדורות קודמים ל"ע היו רשעים גדולים, אולם בדבר אחד שונים הם רשעי דורנו מרשעי הדורות הקודמים. הרשעים בימות קדם הסתפקו ברשעת עצמם ולא ניסו לגרור גם אחרים עמהם, לא כן הרשעים בימינו שעושים כל הפעולות למשוך כל בני דורם עמהם בדרך המובילה לבור שחת, רח"ל. ולכן היות והם שינו את תכסיסיהם מוכרחים גם אנו להשיב להם מלחמה כדי להגן על עצמנו שלא ניפול ברשתם שהם פורשים לצוד את כולנו!"

ובזה פירש דברי דוד המלך ע"ה בתהלים, "אלה עשית והחרשתי", כל זמן שהרשע עובד עבודה זרה ('אלה' רומז לע"ז), כמ"ש בחטא העגל אלה א' ישראל' וכ"ה בדברים רבה א,ג) ועושה מעשיו הרעים לעצמו - 'החרשתי', ולא יצאתי לערוך מלחמה נגדו, כי על כל פנים אינו מפריע לנו לעבוד את הבורא ית"ש, אבל 'דמית היות אהיה כמוך', כשהתחיל לדמות בנפשו שבכוחו למשוך גם את היראים והשלמים להתדמות לו, ללכת בדרכיו ולהיות כמוהו חלילה, אז 'אוכיחך ואערכה לעיניך', אצא לקראתו בחרב ובחנית ללחום בו, ואוכיח לעין כל כי כל מזימתו הוא רק להרע לנו להוריד את עם בני ישראל מן הדרך הישרה

(היכל ישראל לרבי ישראל פראנקפורטער זצ"ל, פר' בא)

"אצא ללחום בכם בחרב ובחנית!"

בנוסח אחר מסופר, שפעם באו לבעלזא כמה 'רבנים' שנתפסו להשכלה ובקשו להתווכח עם מהר"י זי"ע, אך מרן זי"ע לא אבה לשוחח עמהם בגלותו את נימוקו בדברים קשים כמסמרות: "דוד המלך ע"ה אמר: 'אלה עשית והחרשתי', כל זמן שאתם עושים מעשיכם הרעים לעצמכם 'החרשתי', ולא יצאתי לערוך מלחמה נגדכם, כי על כל פנים אינכם מפריעים לנו לעבוד את הבורא ית"ש, אבל 'דמית היות אהיה כמוך',

'לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו', ויעקב בחיר שבאבות ומקור הקדושה ידע בנפשו כי לבן דיבר אליו בשפתים דולקות אהבה שחפץ לשלחהו בשמחה ושירים וכדומה, ולכן שאל יעקב כמתמה: 'מה פשעי ומה חטאתי' כי אתה דולק אחרי כל כך ברשפי אש אהבה עזה, כי נראה מזה שחלילה נתלכלכתי בחטא ח"ו, ולכן אהבתני.

גם אני תמה עליכם: הרי זה כמה פניתם עורף להיהדות ושונאים אתם לנו, מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובותינו!?!...

(אוצר שיחות צדיקים מהגאון רבי אברהם סג"ל איטינגא זצ"ל)

שר צבא ה'

כשפנה מרן מהר"י זי"ע אל אחד מהגאונים וביקשו שיבוא להשתתף באסיפה שהקהיל בשנת תרמ"ב להצלה מהמשכילים, השיב אותו גאון שטרוד הוא בימים אלה בעריכת תשובה מסובכת באיזה ענין אחר העומד על הפרק, ואין לו פנאי לנסוע ללעמבערג להשתתף באסיפה. אמר מרן להשיב לו שאמנם מצוה רבה היא להשיב לשואלים דבר ה' זו הלכה, אולם חושש הוא שאם לא יבוא להשתתף באסיפה ולתמוך בפעולות הצדיקים מנהיגי הדור בפעולתם למען חיזוק הדת בעת הזו, איזו תועלת תהיה לו מכתבת התשובה בהלכה, כי אם חלילה יצליחו הרשעים במזימתם הרעה להרוס ולחבל בחומת כרם ישראל - לא יישאר מי שילמד תשובתו רח"ל

(הרה"ח המפ"ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל).
באותה תקופה ניגש מאן דהו אל מרן זי"ע ושאלו: למה כל הרעש הגדול הזה? הלא לצערנו לאו דבר חדש הוא שישנם רשעים בעולם... הלא גם בחיי אביכם השר שלום זי"ע, היו רשעים בני עמנו רח"ל, ולא יצא נגדם באסיפת אסיפות וכדו', ומה נשתנה הדבר ועל מה חרי

הילך העינים שלי...

גדולות. המדרש אגדה, רבה גיהנום", ולהיות שהיום הושענא רבה, ויש לפרש גם כן על דרך פירש"י ז"ל כי היום יום "הושענא רבה", כלומר שהש"ת יושיע אותו מגיהנום הנקרא 'רבה'. בדרך מליצה זו התכוון החסיד לפעול ישועה אצל הצדיק, ואכן נענה לו מהר"י זי"ע.

כשיצא הרבי זי"ע מביתו, אמר לסובביו: "ראו עד כמה נחוץ ללמוד תהילים עם רש"י, שהרי חסיד זה הרוויח רפואה בזכות ידיעתו בפירוש רש"י על תהילים", ובלשון קדשו: "ס'איז אים צונויג געקומען תהלים מיט רש"י!"

ברכת הצלחה...

סיפר כ"ק אדמו"ר מטשערנאביל זי"ע: שמעתי מאא"ז הרה"ק מטשעכו"ב זי"ע מעשה שהיה אצל חו"ז הרה"ק רבי י;הושע מבעלזא זי"ע, שפעם ביום הקדוש נגנב השטריימל לאחד החסידים, והלה הזכיר עצמו לפני הרה"ק מבעלזא, אמר לו הרבי שילך אל פלוני וימצאו אצלו, וכך הוה. ונעשה רעש גדול ממעשה רוח הקודש גלוי, אך הרה"ק מבעלזא התחמק ואמר שאין זה מופת כלל, רק שבערב יום הקדוש עברו לפני כל החסידים והזכירו אצלי משאלות לבם, כולם ביקשו בקשות רוחניות ורק האיש ההוא ביקש להתברך בהצלחה במעשי ידיו, ולמה הוא צריך הצלחה בזמן נשגב כזה, אין זה אלא שמתמא עשה עכשיו איזה דבר שעליו הוא מבקש ברכת הצלחה...

(צור צדיק, ע' ש"ב. זכרונם לברכה להר"א פרלוב).

כח תפילתו מי יבינהו

סיפר הרה"ח ר' מנחם מאיר בערקאוויטש ז"ל יליד ראצפערט ותלמיד ישיבת נייטרא, בשם אביו הרה"ח ר' אשר מרדכי ז"ל ששמע מפי הגה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע שאמר בזה"ל על אביו מהר"י זי"ע:

"תפלה בכוונה הייסט אזוי ווי דער טאטע ז"ל. האט געדאוונט, אז מען האט קוים געזעהן ווי די ליפן שאקלען זיך, און נאכן דאווענען האט מען געקענט דעם העמד אויסקוועטשן פון שווייס" – תפילה בכוונה נקרא איך שאבי ז"ל התפלל, שכמעט לא ראו שפתותיו דובבות, אבל אחרי התפלה יכלו לסחוט חולצתו מזיעה.

(שמן רענו, ע' ק"א)

נכנס לתקום שנכנס

שח כ"ק אדמו"ר מהר"י מפשעווארסק זצ"ל (י"ג אורות ח"ב): בשנת תרנ"ד, שנתו האחרונה לחיי הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, היתה העבודה ביום הכיפורים אצלו יותר מבכל השנים. ואמר ע"ז בנו מהר"ד דאיתא בסדר העבודה

סיפר בעל ה"דמשק אליעזר" זצ"ל, כי הסב"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זצ"ל שבת פעם אצל הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זצ"ל לרגל חתונה משפחתית והיה שם השבת שבע ברכות. בשעת תפלת מנחה כיבד הצה"ק מבעלזא את האהבת ישראל בקריאת התורה. מפאת השעה המאוחרת כבר אי אפשר היה לראות את הכתב, והס"ק העיר על כך למהר"י מבעלזא. הפטיר הרה"ק מבעלזא ואמר לו: "הי לך העינים שלי, וקרא". ואכן ניגש האהבת ישראל אל ספר התורה וקרא בלי שום מניעה.

(הרה"ח ר' נתן אלי' רוט ז"ל, קדוש ישראל ח"א)

תהלים מיט רש"י

מהר"י זי"ע הלך פעם בהושענא רבא לבקר אחד החסידים שהיה חולה מאד. החולה שהרגיש כי חוליו קשה וימיו ספורים ל"ע, פתח ואמר: הנה דוד המלך ע"ה אמר (תהלים סב) 'אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט רבה, ופירש"י ז"ל: "לא אמוט רבה – מוטות

ציונו של השר שלום מבעלזא זי"ע

שבאו לפניו בטענה שרוצים להתפשר אתו בנוגע לחילוקי הדעות שביניהם, ואמר להם: ה'שולחן ערוך' נחלק לארבעה חלקים: אורח חיים, יורה דעה, אבן העזר וחושן משפט. והנה בשלשה חלקים הראשונים לא מצינו שום פשרות, כגון שלא מצאנו שתהיה פשרה בהלכות שבת שבחלק אורח חיים, וכן לא מצינו פשרה בהלכות נדה ובהלכות טריפות שבחלק יורה דעה שאתם עוברים עליהן בשאט נפש, וכמו כן בהלכות עריות שבאבן העזר אין פשרות.

אולם, בידי ממונות שבחושן משפט כן מצינו פשרות, ולכן בענין ההפסד הממוני שהנכם גורמים לקהילות על ידי זה שאתם אוכלים נבילות וטריפות ואינכם קונים בשר כשר, שזהו דבר הנוגע לדיני ממונות שבחושן משפט, בדבר הזה אני מוכן להכניס ראשי לפשר ביניכם ובין הקהילות בענין הסכום שתצטרכו לשלם על ההיזק שגרמתם להם, אך בתנאי שתקבלו עליכם לשמור את כל שאר התורה בשלימות ושלא להתפשר בשאר החלקים שבשולחן ערוך. (פרשת מרדכי)

שיר - עם מקור טהור

בבעלזא נהגו לשיר בשמיני עצרת ושמח"ת את התחינה "תורה הקדושה" מסליחות לצום גדליה. מנהג זה מקורו בדינוב, ומהר"י זי"ע הורה להחסידי ר' משה נוסביום מבראד ז"ל, שילחין ניגון על פייט זה.

סיפר החסיד ר' גדליה פעלץ ז"ל, בנו של הגאון החסיד רבי מרדכי זצ"ל, שהיה חתן בנאראל והיה מגיע לעירנו להיות בעל תפלה בימ"נ, שכאשר הכין המשורר ר' משה את הניגון והביאו לפני מרן מהר"י זי"ע, הורה לו מרן להשמיט 'בית' אחד מתוך השיר הבנוי לתפילות מבתיים ואופנים רבים. וכך עשה.

לאחר מכן נזכר ר' משה, כי את ה'בית' הזה שמע בלעמבערג, כאשר היה ברחובה של עיר, ולפתע ניתך גשם עז ארצה, ובהיותו חסיד מובהק לא הלך עם 'מטריה' למחסה ולמסתור, ולכן נכנס לבית אחד, שם עמד על המדרגות והתגונן מפני הגשם. שם שמע את החזן המשורר בבית הכנסת הגדול בלבוב, שר ומסלסל בקולו, וה'בית' הזה – אותו ביקש מרן מהר"י להשמיט – נשמר אז בזכרונו, ושילבו בלחנו על "תורה הקדושה".

לימים, כאשר הזדמן ללבוב סר לבקר אצל אותו חזן ושאלו מה היה מקור אותו 'בית' של השיר. או אז הודה לו החזן ששמעו מסטודנט אחד שהביאו מ'בית' תרבות, וכנראה הרגיש בכך מרן מהר"י זי"ע בקדושתו.

(מאור החיים – עובדות וסיפורי קודש מכ"ק אדמו"ר מנאראל זצ"ל)

איחרו את המועד

לו אביו. אמנם לא רצה לגלותו. והפציר בו עד בוש. אז סיפר לו את דבריו.

וכאשר שמע זאת הגה"ק מהרי"ד נבהל עד מאד. ושכר מיד עגלה, לרוץ אחרי אביו הק' ולהשיגו בבית מסילות הברזל (תחנת הרכבת) למנוע אותו מן הנסיעה. אמנם איחר את המועד, כי הרכבת כבר יצאה לדרכו. וכן הוה, שהגה"ק מהרי"ד נסתלק שם, ואחרי ד' ימים לפטירתו נולד הוא, ונקרא שמו אחריו.

(זכרונם לברכה להר"א פרלוב. אמרי דבש, ע' קנ"ז)

אשכנזיה דרבי

היה זה בשנת השבעים חיינו כשהתאונן מהרי"ד מבעלזא ז"ע על מחלה המקשה עליו להתפלל בגוף נקי. הרופאים יעצו לו לעבור ניתוח ולנסוע לרופא מומחה בעיר הבירה וייען. בני ביתו ניסו להשפיע עליו שלא יסכן עצמו בניתוח, אולם לא שמע אליהם, כי אמר שהוא מוכן למסור את נפשו, כדי שיוכל להתפלל בגוף נקי, ואכן, נסע לוינה ועשו לו את הניתוח.

לפני הניתוח שאל מרן את הרופא, האם הוא מאמין בד' הרופא ענה לחיוב. שאל אותו הרבי שוב אם הוא מאמין במלך המשיח, ענה לו הרופא שזה קשה בעיניו כי הרי כתוב שיהיה עני ורוכב על החמור, ואיך זה יכול להיות שהעני הזה יטיל אימה ופחד על כל אומות העולם?! הגביה רבינו את ריסי עיניו הארוכים והסתכל במבט חודר בעיני הרופא - מיד נפל אימה ופחד על הרופא עד שאזמל המנתחים נפל מידו!

נענה מרן אל הרופא: הלא תראה כי אני בשר ודם פשוט, ואפילו הכי נבהלת כאשר הסתכלתי עליך - ומה הפלא כאשר המשיח יטיל את אימתו? לאחר מכן הסביר את הענין בנו מהרי"ד ז"ע, שכוונת אביו בזה היתה מפני שהרופא היה העשירי שעמד שם בעת יציאת נשמתו, ורצה שהרופא יהיה יהודי מאמין - עשירי כשר.

(שאלו שלום ירושלים, ע' ק"י)

מובא בשם הגה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא ז"ע בהקדמתו לספר "אמרי יוסף: סיפר לי (המחבר הגה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא ז"ע) שביליה שנפטר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל לא היה יכול לישן כי ראה חשכות גדול ר"ל ובכה ע"ז בכיות רבות וקרא קצת במגילת איכה... זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

וכך סיפר הרב דב בער שווארץ ז"ל: סיפר לי הרה"ג מר"ה דוב זאב מח"ס שמן הטוב, שאביו הרה"צ מר"ה יהושע וויינבערגער ז"ל מבעלזא-דינוב, היה הילד הראשון שנקרא שמו בישראל אחרי הגה"ק רבינו יהושע רוקח מבעלזא ז"ע, ומעשה שהיה כך היה:

בשנת תרנ"ד, טרם נסע הגה"ק מהרי"ד לעיר המלוכה ווינא יצ"ו, לערוך שם ניתוח 'אפעראציאן', והתאספו בביתו חסידים ואנ"ש ליקח ממנו ברכת פרידה. בין הבאים היה גם אביו הגה"צ החסיד מר"ה מרדכי וויינבערגער זצ"ל דומ"ץ בק"ק בעלזא. והיה טרם יצא הגה"ק מהרי"ד מן הבית, לשום לדרך פעמיו, קרא אותו אל הצד ולחש בתוך אזנו: הלא אשתך מעוברת, וכאשר יולד לך בן, תקראו אותו אחר שמי יהושע.

והיה כשמוע את דבריו אלו, התעלף ונפל ארצה. והביאו מים להחיותו ולהשיב רוחו אליו. וכאשר הוטב לו, ניגש אליו הגה"ק רבי ישכר דוב, ויבקש אותו לגלות לפניו מה שלחש

שהכהן גדול "נכנס למקום שנכנס". ואמר על אביו, שבכל מקום ודרגה שיש מציאות שאדם יוכל להכנס בו, נכנס אביו לשם.

(שמעתי כמדומה מהרה"ג ר' נח שטאקמאן ז"ל הרב מפרעמיסלא, ר"מ בישיבת הרה"ק מבעלזא זצ"ל).

חסירות נפש של חסיד לרבו

סיפר הגרי"ש אונגר זצ"ל: חסידא ופרישא היה הגה"ח ר' מרדכי פעלץ ז"ל אב"ד בילקאמץ (המוזכר בתחלת מאמרנו), אשר בצדקותו ובקדושתו יכול היה אף הוא להיות "רבי" בפני עצמו. הסתופף בצל הרה"ק ה"שר שלום" מבעלזא ז"ע, ואח"כ היה מחסידי המובהקים של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ע.

כשחלה מרן המהרי"ד ז"ע, היה עליו לנסוע לווינא, העיר הגדולה, לעבור שם ניתוח לרפואת מחלתו, ומרן ז"ל הכין עצמו לנסיעה. כשמוע זאת ר' מרדכי פעלץ, יצא בהול ודחוף, בחפזון גדול לבעלזא, והגיע שמה ברגע האחרון ממש, כשמרן ז"ל היה כבר ישוב במרכבתו, לקראת נסיעתו. בראות ר' מרדכי את מרן במרכבה, השתטח על הארץ למרגלותיה, והכריז: "אינני מניח בשום פנים לרבי לנסוע, ואם רצונכם דווקא, אדרבא, עלו עלי עם הסוס והעגלה". התקבצו סביבו כל הנוכחים, וניסו לשדלו בדברים המתיישבים על הלב, שיחדל ממעשהו זה, ויניח למרן לצאת לדרך רפואתו, אלא שר' מרדכי נותר איתן בדעתו ולא שת לבו לכל דברי השכנועים, עד שמרן המהרי"ד ז"ע בכבודו ובעצמו ירד ממרכבתו, ופנה אליו שיקום מעל הארץ, ויאפשר לו את הנסיעה.

אך, ר' מרדכי בשלו, לא יקום ולא יתן לנסוע, ואם רוצים, שירמסו אותו ברגלי הסוס, ובגלגלי המרכבה. ומשכלו כל הקיצין ור' מרדכי לא קם ולא זע ממקומו, ביטל מרן ז"ל את הנסיעה, ושב על עקבותיו לביתו, ולאחר זמן מה הבריא ממחלתו, וחי עוד ח' שנים.

לאחר ח' שנים שבה אליו מחלתו רח"ל, ושוב הוחלט להסיעו לווינא ולנתחו. באותו זמן כבר לא היה ר' מרדכי בין החיים. ובכל מהלך נסיעתו, היה מרן המהרי"ד נאנח ואומר: "איה הוא ר' מרדכי, מי יתן לנו תמורתו? ומי האיש שיקום תחתיו ויעשה כמעשיו, לעכב נסיעתי?" ולדאבון לב, לא שב מנסיעתו זו בחיים, ובווינה השיב נשמתו הטהורה לבוראו.

ציונו של מהרי"ד מבעלזא ז"ע

משולחן הכשרות

בשדה הקטניות | בין
חיטה לאורז | מגריסים ועד
עדשים | ומה לגבי תבלינים?

תבלינים

שעועית

עם שעועית המיובאת מחו"ל אין בעיות כשרות מיוחדות חוץ מהנושא של תולעים. פעמים רבות מייבאים מחו"ל שעועית ובודקים את זה כאן במפעל בא"י במכונות מיוחדות פעם

לדעת כי רוב הקטניות אינם גדלים בא"י אלא מיובאים מחו"ל. ומכאן נעבור אל סוגי הקטניות השונים.

לאחר הפירות היבשים אנו עוברים עם הרב אליעזר פריזנד שליט"א לסקר את שוק הקטניות:

לפני שאנו דנים בעניינם של הקטניות עלינו

בעניינים של התבלינים השונים לא הספקנו לגעת בארוכה. אולם הרב פריזנד מספר לנו על קצה המזלג משהו בענין הכשרת הפפריקה לפסח:

העונה של הפפריקה מתפרסת על פני שלושה חודשים, מסוף אלול ובחודש תשרי וחשוון וחלק מחודש כסליו. שולחים כל יום משגיח למפעל הנמצא במרחק נסיעה של רבע שעה מבאר שבע כדי שיפריש תרו"מ מהפפריקה.

וכדי שיהיה לנו פפריקה כשרה לפסח צריך לשלוח משגיח צמוד שיבדוק אם לא מכניסים שם חמץ וגם שלא יוסיפו שמן לפפריקה וגם שלא יוסיפו חומר בשם סוליקאסיד המונע התגבשות.

ההשגחה הזאת אינה עולה בקלות כלל ועיקר. כי עונת הייצור היא בזמן הכי לחוץ בשנה בחודש תשרי, בערב ראש השנה ובערב יום כיפור בימים שבין יום כיפור לסוכות ובחול המועד סוכות יוצאים משגיחים מיוחדים שיגיעו למקום ויפקחו עליו וזה לא קל בכלל.

בנגע לייצור כשר לפסח, פעם היינו צריכים עבור המפעלים העומדים תחת השגחת העדה החרדית והצרכנים כמות של 40 טון פפריקה. בפועל המפעל עשה ייצור כשר לפסח של 70 טון. וגם גופים אחרים לקחו מהייצור הזה בהסתמכות על המשגיחים שלנו. המצב הגיע לידי כך שלאחר שכל כל הרבה לקחו מהייצור המיוחד הזה, כבר היה חסר לנו בשביל המפעלים שלנו...

*

באמתחתו של הרב פריזנד שליט"א: נותרו עוד עניינים רבים אותם היה ראוי לגולל בפני הקוראים, אך נתארכה היריעה ועוד חזון למועד בעזהש"ת.

(המשך יבוא א"ה)

אולם באורז עגול המיובא בדרך כלל מאיטליה תיתכן בעיה נוספת של מריחה בשמן, אולם לאחר שנסענו לשם לבדוק את הענין ראינו כי הם מורחים את האורז ב'שמן פרפין' המופק מנפט, ואין בזה בעיה מבחינת כשרות.

בדקנו גם את המשאיות בהם מובילים את השמן פרפין למפעל אם הם לא מובילים בזה אולי שומן מן החי, וראינו שמכיון ששמן הפרפין הוא שמן שמופק מנפט, לכן הם לא מובילים אף פעם שמן אחר באותם מיכליות.

חיטה וגריסים

לגבי חיטה הנמכרת באריזה סגורה שרבים נוהגים להכניס בצ'ולנט של שבת, יש לציין שזו אינה חיטה רגילה, אלא היא סוג חיטה קשה, ושם יש גם בעיות עם טבל וודאי, ואנו צריכים תמיד להניח בצד כמות של טבל ודאי כדי שיוכלו לעשר זאת כדת וכדין.

אולם לגבי גריסים, יש לדעת שגריסי פנינה הנמכרים הם בעצם שעורים, הם מיוצרים בד"כ במפעל אחד בדנמרק שהוא מוכר גריסי פנינה לכל מדינות העולם. יתכן שיכול להתעורר בזה בעיות של חדש ויש לעמוד בקשר כל הזמן עם המפקח שלנו לענייני חדש, על הענין הזה.

גריסים רגילים מגיעים בדרך כלל מתורכיה ואוקראינה ואין בהם בעיות של כשרות בדרך כלל, פרט לענין של חדש.

חומוס

החומוס מגיע מיעוטו מחו"ל ורובו גדל בא"י. החומוס הגדל בא"י צריך להפריש ממנו תרו"מ, ומכיון שיתכנו שני משלוחי חומוס משני איזורים שאין דרגת חיובם במעשר שוה, וכדי שלא יורידו ממקום פטור על מקום חיוב לכן אנחנו מייחדים תמיד טבל וודאי ומזה מורידים על השאר.

תבלינים

אחר פעם, את התוצרת הנקיה מכניסים לתוך אריזת וואקום מיוחדת כדי שלא יגיעו תולעים בשלבים הבאים, וכך זה מגיע בחזקת נקי אל הצרכן. חלק ניכר מהציבור דומני שהתרגל לקנות רק את השעועיית הנקיה.

עדשים

בעדשים האדומים יש שני דברים שיש בהם חששות כשרות. החשש האחד הוא הענין של התולעים. אולם ישנה בעיה נוספת. כי העדשים גדלים בדרך כלל שני חצאים בקליפה אחת, וכשמורידים את הקליפה הצבע של העדשים אינו מבריק ואינו מושך דיו, לכן מורחים את העדשים בשמן כדי שזה יבריק.

אנחנו לא מאשרים את העדשים האדומים המיובאים מתורכיה מכיון שאיננו יודעים באיזה שמן מורחים אותו. ולכן העדשים בהשגחתנו מיובאים בד"כ מקנדה שם יש לנו משגיח מיוחד לבדוק במפעלי האריזה אם אכן הם משתמשים בשמן כשר. ובכל זאת אנו מעדיפים לאשר רק בלי שמן.

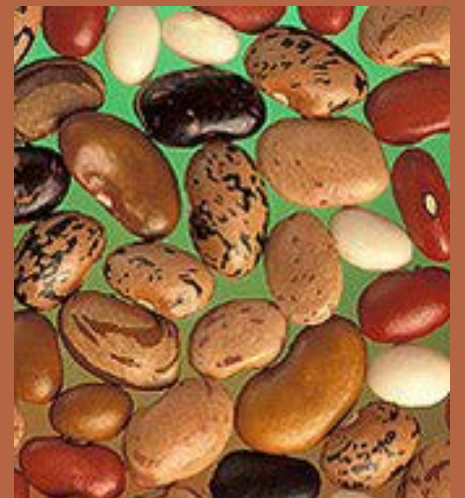
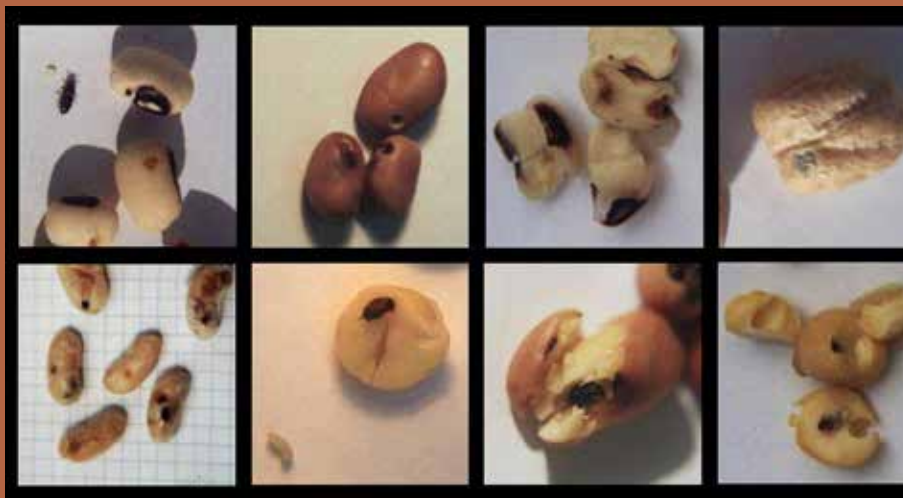
עדשים ירוקים אנחנו מאשרים גם כן ביבוא מקנדה כי שם אין בדרך כלל בעיות של תולעים לעומת העדשים הירוקים מתורכיה שיש בזה בעיות גדולות של תולעים.

אפונה

באפונה המיובאת מחו"ל בדרך כלל אין בעיות כשרות. פרט לפעם יחידה ששמנו לב שהאפונה מבריקה מידי, ואז התברר שבישלו את האפונה בסוכר כדי שזה ימשוך את הקונים. כמובן שזה לא אושר על ידינו.

אורז

ישנם שני סוגים של אורז. האורז הארוך המגיע אלינו מתאילנד אין חששות כשרות חוץ מהענין של התולעים.

משפחה ברוכה

מטרנה, הבחירה של רוב האימהות, כאן בשבילך עם
מטרנה גולד בעל רכיב ה-HM-0 בכשרות מהודרת
ועוד מגוון רחב של מוצרים למהדרין, במיוחד לבייבי שלך.

הכי קרוב לאמא

